

Konkurssit ja harmaa talous

Tarkastelu vuosina 2022–2023 konkurssiin
asetetuista yhtiöistä

Selvitys 10/2025

Julkaisun nimi:

Konkurssit ja harmaa talous - Tarkastelu vuosina 2022–2023 konkurssiin asetetuista yhtiöistä

Tekijät:

Johanna Miettinen, asiantuntija ja Kirsi Ristola, pääanalyytikko

Diaarinumero: 5302/02.98.00.00/2025 2023_074

Julkaisija: Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Julkaistu: 21.10.2025

Julkaisutapa: Sähköinen (PDF)

Julkisuus: Julkinen

Lisätietoja medialle:

Johtaja Janne Marttinen, puh. 029 512 6066

Apulaisjohtaja Marko Niemelä, puh. 029 512 6070

Muut yhteydenotot htsy@vero.fi

Julkaisualustat harmaa-talous-rikollisuus.fi ja harmaatalous.fi (vain luvituille viranomaisille)

Velvoitteidenhoitoselvityksen voi pyytää ilmiöselvityksessä kuvatun ryhmän perusteella. (Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (1207/2010) 5:3 §)

Harmaan talouden selvitysyksikön selvityksissä esitetyt näkemykset ja tulokintakannanotot ovat yksikön omia, eivätkä ne sido Verohallintoa tai muita viranomaisia.

Tiivistelmä

Selvityksessä tarkastellaan osakeyhtiöitä, jotka on asetettu konkurssiin vuosien 2022–2023 aikana. Tarkasteltu joukko kattoi 4 043 yhtiötä. Yhtiöt ryhmiteltiin niiden konkurssia edeltävän toiminnan perusteella huomioiden yhtiön elinkaari sekä muutokset taloustiedoissa. Tavoitteena oli tunnistaa ryhmiä, jotka ovat konkurssien ja harmaan talouden toiminnan näkökulmasta riskialttiita. Lisäksi selvityksessä tarkasteltiin konkurssiyhtiöiden perustietoja, maksuvaikeuksia ennen konkurssia, konkurssimenettelyjä sekä viitteitä harmaan talouden toiminnasta.

Konkurssiyhtiöt eivät poikkea perusominaisuuksiltaan suuresti muusta yhtiökannasta – toimialan suhdannekehitys näkyy konkurssitilastoissa

Konkurssiin ajautuneet yhtiöt olivat usein omistajavetoisia mikro- tai pienyrityksiä, jotka olivat toimineet keskimäärin yli kolme vuotta. Konkurssit painottuivat erityisesti rakennusosalalle, kauppaan sekä majoitus- ja ravitsemistointaan. Lyhytikäisiä yhtiöitä oli keskimääräistä enemmän ravintola- ja rakennusosalalla. Näiden alojen vaikea taloustilanne on lisännyt konkurssseja.

Yhtiöiden maksuvaikeudet kulminoituvat usein verovelkoihin

Konkurssiyhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon kasvoi selvästi ennen konkurssia. Kolme vuotta ennen konkurssia noin joka neljännellä yhtiöllä verovelka oli yli 5 prosenttia liikevaihdosta, ja vuotta ennen konkurssia näin oli jo noin puolella. Konkurssiin asettamisvuonna suurimmalla osalla yhtiöistä verovelka ylitti tämän rajan. Vertailuyhtiöissä, jotka olivat taustominaisuuksiltaan konkurssiyhtiöiden kaltaisia, mutta edelleen toimivia, näin kävi vain harvoin. Selvityksen tulokset viittaavat siihen, että jo suhteellisen pieni verovelka kasvattaa konkurssin todennäköisyyttä tulevaisuudessa. Kun verovelan määrä suhteessa liikevaihtoon ylittää 5 %, vain harva yhtiö säilyi elinkelpoisena.

Konkurssiyhtiöt ovat harmaan talouden toiminnan näkökulmasta riskisiä – erityisen riskialttiita ovat yhtiöt, joihin kohdistuu epäily saattohoidosta

Selvityksessä havaittiin, että kolme neljästä konkurssista raukeaa varojen puutteeseen. Konkurssiyhtiöiden havaittiin olevan harmaan talouden toiminnan näkökulmasta huomattavan riskisiä suhteessa vertailujoukkoon. Vero-tarkastuksia tehtiin vain pienelle osalle yhtiöistä, mutta niistä huomattava osa johti rikosepäilyihin tai paljasti harmaan talouden toimintaa. Ennustemallin mukaan konkurssiyhtiöillä on selvästi suurempi riski harmaan talouden toimintaan kuin vertailujoukon yhtiöillä. Erityisen korkea riski liittyy niihin yhtiöihin, joihin kohdistuu epäily saattohoidosta.

Selvityksessä havaittiin saattohoitoon viittaavia merkkejä lähes joka kymmenennellä konkurssiyhtiöllä. Näitä yhtiöitä yhdistävät esimerkiksi välittömästi konkurssia edeltävät osoite- ja vastuuhenkilömuutokset. Saattohoidossa tavoitteena on usein ajaa liiketoiminta alas ja samalla voi esiintyä talousrikoksia.

Konkurssiyhtiöt ryhmittyvät niiden elinkaaren perusteella – ryhmien välillä on myös eroja

Konkurssiyhtiöt jakautuivat kuuteen klusteriin. Yhtiön elinkaaren pituus osoittautui vahvimaksi ryhmitteleväksi tekijäksi. Kolme klusteria edusti pitkän elinkaaren yhtiöitä ja kaksi lyhyen elinkaaren yhtiöitä. Yksi ryhmä sisälsi yhtiöitä, joilla oli vaihteleva elinkaari ja joilta puuttui Verohallinnolle ilmoitettavia tietoja.

Yhdessä pitkän elinkaaren klusterissa yhtiöiltä puuttui veroilmoitustietoja vuotta ennen konkurssia. Tällaiset puutteet viittaavat kohonneeseen väärinkäytösrisktiin. Näille yhtiöille oli tyypillistä merkittävä verovelka, jonka vuoksi Verohallinto haki ne konkurssiin. Ryhmässä havaittiin myös korostunut riski harmaan talouden toimintaan, rikoksiin ja yrityksen saattohoitoon.

Myös lyhyen elinkaaren yhtiöissä havaittiin yhteyksiä harmaan talouden riskeihin, mutta tulokset eivät ole yhtä selkeitä. Lyhyen elinkaaren yhtiöiden harmaan talouden todennäköisyysennuste vastasi konkurssiyhtiöiden keskiarvoa, joka on selvästi korkeampi kuin muilla suomalaisilla osakeyhtiöillä. Näillä yhtiöillä on harvemmin verovelkoja tai maksujärjestelyjä, ja niistä puuttuu usein tietoja, mikä vaikeutti tarkastelua.

Erityisesti yksi klusteri erottui siten, että yhtiöiltä puuttui huomattavasti verotustietoja. Tässä klusterissa oli eri-ikäisiä yhtiöitä. Vanhemmat yhtiöt olivat pääsääntöisesti antaneet veroilmoituksia aikaisempina vuosina, mutta eivät enää konkurssia edeltävinä vuosina. Sen sijaan alle kolme vuotta toimineilla yhtiöillä veroilmoitukset puuttuivat tyypillisesti koko toiminta-ajalta. Erilaisia harmaan talouden toimintaan viittaavia tietoja havaittiin enemmän klusterin nuoremmilla yhtiöillä.

Kohdennetun valvonnan tarve etenkin riskialttiilla toimialoilla

Vaikka konkurssiin ajautuneet yhtiöt eivät kokonaisuutena eroa merkittävästi muista yrityksistä, niihin liittyy keskimääräistä suurempi riski harmaan talouden toimintaan. Erityisesti silloin, kun esiintyy puutteita veroilmoituksissa tai herää epäilyksiä saattohoidosta. Verovelkojen kasautuminen ja verovelvoitteiden laiminlyönti ovat usein nähtävissä ennen konkurssia, ja ne voivat toimia varoittavina merkkeinä harmaan talouden toiminnasta. Tulokset korostavat kohdennetun valvonnan tarvetta erityisesti riskialttiilla toimialoilla ja yrityksissä, joiden taloudellinen raportointi on puutteellista.

Avainsanat: Harmaan talouden toimijat ; Harmaan talouden teot ; Talousrikokset;

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	2
3	Konkurssimenettely	3
3.1	Pesänhoitaja laatii pesäluettelon	4
3.2	Konkurssin raukeaminen ja julkisselvitys	4
3.3	Konkurssien yhteydessä tapahtuvia rikoksia	5
3.3.1	Pesänhoitajan tekemä rikosilmoitus	5
3.3.2	Saattohoito ja pesänhoitajan havainnot saattohoitojärjestelyistä	6
4	Konkurssit tutkimuksissa	8
4.1	Konkurssiprosessit.....	8
4.2	Konkurssirikokset.....	9
5	Konkurssiin asetettujen yhtiöiden tarkastelu.....	10
5.1	Yritysjoukot ja aineisto	10
5.1.1	Kohdejoukko	10
5.1.2	Vertailujoukot	11
5.1.3	Aineisto	11
5.2	Konkurssiyrityksiä kuvaavia tietoja.....	12
5.2.1	Toiminta-aika ennen konkurssia	12
5.2.2	Kokojakauma	13
5.2.3	Vastuuhenkilöt ja omistajat	13
5.2.4	Toimiala	14
5.3	Konkurssiyritysten maksuvaikeudet ennen konkurssia	16
5.3.1	Verovelka	16
5.3.2	Yrityssaneeraus	18
5.3.1	Ulosotto.....	19
5.4	Konkurssimenettelyjen tarkastelu	20
5.4.1	Konkurssiin hakija.....	20
5.4.2	Konkurssin vaiheet	20
5.4.3	Konkurssiin liittyvät rikostapaukset.....	21
6	Konkurssiyritykset ja harmaa talous.....	22
6.1	Konkurssiyritysten riskialttius harmaan talouden toimintaan.....	22
6.1.1	Verotarkastuksissa havaitut harmaan talouden teot	23
6.1.2	Harmaan talouden toiminnan todennäköisyys	24
6.1.3	Saattohoito konkurssiyrityksissä.....	25
6.2	Konkurssiyritysten ryhmittely (klusterointi)	27
6.2.1	Klusterit.....	28
6.2.2	Klustereiden väliset erot	29
7	Johtopäätökset	32
8	Lähteet	34
9	Luettelo kuvista ja taulukoista	36
	Liitteet.....	37
	Liite 1. Klusterointi	38
	Liite 2. Korrelaatiomatriisi	40

1 Johdanto

Konkurssijärjestelmää voidaan pitää puhdistusmekanismina, joka poistaa maksukyvyttömät yritykset markkinoilta. Toisaalta järjestelmää voidaan myös käyttää väärin, erityisesti silloin, kun sitä hyödynnetään vilpillisesti velkojen ja velvoitteiden välttämiseksi. Tällaisissa tapauksissa tavoitteena voi esimerkiksi olla liiketoiminnan jatkaminen uudella yrityksellä. Mikäli osakeyhtiö katsotaan purkautuneeksi konkurssin myötä, mahdolliset tappiot jäävät velkojen, usein myös Verohallinnon, kannettaviksi.¹

Yleisesti ottaen konkurssit voivat aiheuttaa haitallisia vaikutuksia myös muille taloudellisille toimijoille. Kun yritys laiminlyö velvoitteensa, seurauksena voi olla maksuvaikeuksien siirtyminen muihin yrityksiin, joka johtaa edelleen uusiin konkurssihin.²

Rahoituslaitoksissa, kuten pankeissa, arvioidaan yrityksen toiminnan jatkuvuutta. Toiminnan jatkuvuuden arviointi on merkityksellistä myös viranomaisille, kuten Verohallinnolle verotuksen näkökulmasta.³ Verohallinto on merkittävä toimija konkurssiasioissa, koska se oli hakisena noin 32 %:ssa vuosina 2022–2023 asetetuista osakeyhtiöiden konkurseista.

Akateemisessa tutkimuksessa on pitkään tarkasteltu syitä yrityksen toiminnan päättymiseen. Merkittävä määrä tutkimusta on keskittynyt konkurssin ennustamiseen. Laitinen ym (2014)⁴ totesivat, että yritysten toiminnan päättymiseen johtavat prosessit vaihtelevat. Yritykset voivat romahtaa nopeasti tai toimia heikosti pitkän aikaa. Toiminnan päättymiseen vaikuttavat muun muassa yrityksen rahoitusrakenne sekä käytettävissä olevat pääomat. Konkurssieja edeltävien liiketoiminnan muutosten tunnistaminen voi parantaa konkurssin ennustamisen tarkkuutta huomattavasti, koska eri tekijät voivat selittää konkurssiin päättymistä erilaisissa prosesseissa. Tässä selvityksessä täydennämme konkurssiin johtavien prosessien tarkastelua harmaan talouden toiminnan näkökulmasta.

Konkurssien yhteydessä voi tapahtua myös yritysten saattohoitoa⁵ tai rikoksia, jotka voivat liittyä muun muassa omaisuuden piilottamiseen, väärin tietojen antamiseen tai velkojen syrjintään. Velallisen rikoksia ovat esimerkiksi velallisen epärehellisyys, velallisen petos sekä velkojansuosinta⁶. Konkurssien yhteydessä tapahtuu myös kirjanpitorikoksia ja verorikoksia.⁷

Yleisesti voidaan olettaa, että konkurssien määrän kasvaessa myös konkurssihin liittyvien rikosten määrä kasvaa. Box ym. (2019) tutkimuksessa havaittiin, että konkurssirikokset myös aiheuttavat uusia konkurssieja yrityskentässä. Koska konkurssirikoksilla on laajat vaikutukset,

¹ Miller, 1991; Box, Gratzner & Lin, 2019

² Gatti, Gallegati, Greenwald, Russo & Stiglitz, 2006; Gatti, Gallegati, Greenwald, Russo & Stiglitz, 2009; Box, Gratzner & Lin, 2019

³ Box, Gratzner & Lin, 2019

⁴ Laitinen, Lukason & Suvas, 2014

⁵ Yritysten saattohoidolla tarkoitetaan verovelkaisten tai muuten vaikeuksissa olevien yritysten myymistä yhtiön liiketoiminnan alasajoa varten. Yritysten hyväksikäyttö - Harmaa talous & talousrikollisuus [Yritysten hyväksikäyttö - Harmaa talous & talousrikollisuus](#)

⁶ Rikoslaki 39/1889 (myöhemmin RL) 39 luku

⁷ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus. [18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus - Konkurssiasiamiehen toimisto \(konkurssiasiamies.fi\)](#)

on tärkeää tunnistaa tekijät, jotka selittävät alttiutta syyllistyä konkurssiin liittyviin rikoksiin. Selvityksen tulokset ovat merkityksellisiä tahoille, joilla on tarve tunnistaa konkurssiyhtiöitä tai riskiä harmaan talouden toimintaan. Tietyissä tilanteissa esimerkiksi oikea-aikaiset perintätoimenpiteet voivat suojata velkojan saatavia yhtiöstä.

2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tässä selvityksessä tarkastellaan vuosien 2022–2023 aikana konkurssiin asetettuja osakeyhtiöitä (jatkossa konkurssiyhtiö). Vertaamme myös konkurssiyhtiöitä yhtiöihin, jotka ovat kyenneet jatkamaan toimintaansa. Konkurssiyhtiöiden tarkastelu jakautuu kolmeen osaan.

1. Minkälaisia konkurssiin asetetut osakeyhtiöt ovat?

Tässä yhteydessä tarkastelemme yhtiöihin liittyviä:

- kuvaavia perustietoja,
- konkurssia edeltäneitä maksuvaikeuksia sekä
- konkurssimenettelyjä.

2. Ovatko konkurssiin asetetut yhtiöt riskialttiita harmaan talouden toiminnan näkökulmasta?

Tässä yhteydessä tarkastelemme yhtiöihin liittyviä:

- verotarkastuksia,
- harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä sekä
- mahdollisia saattohoitotapauksia.

3. Miten konkurssiyhtiöt ryhmittyvät eli klusteroituvat niiden toiminta-ajan sekä taloustietojen perusteella? Onko klustereista mahdollista tunnistaa konkurssien ja harmaan talouden toiminnan näkökulmasta riskialttiita ryhmiä?

Tässä yhteydessä tarkastelemme klustereiden välisiä eroja:

- yhtiöiden konkurssia edeltävien maksuvaikeuksien ja konkurssimenettelyn sekä
- harmaan talouden toimintaan viittaavien havaintojen perusteella.

3 Konkurssimenettely

Konkurssimenettelystä säädetään konkurssilaissa. Konkurssilaki koskee luonnollisia henkilöitä, yhteisöjä, säätiöitä ja muita oikeushenkilöitä. Myös kuolinpesä ja konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin. Konkurssiin asettaminen edellyttää velallisen maksukyvyttömyyttä.⁸

Konkurssissa velallisen omaisuus siirtyy konkurssipesän hallintaan. Konkurssipesän omaisuus muutetaan rahaksi (realisoidaan) ja varat jaetaan velkojille velkojen suoritukseksi. Konkurssipesän ylin päätösvalta on velkojilla. Velkojen päätösvaltaa voivat käyttää ne velkojat, joilla on konkurssisaatava velalliselta. Keskeinen päätöksentekuelin on velkojainkokous.⁹

Konkurssivelallinen vastaa konkurssipesän velasta vain konkurssipesään kuuluvalla omaisuudella¹⁰. Konkurssilla ei kuitenkaan ole veloista vapauttavaa vaikutusta, vaan velallinen jää edelleen henkilökohtaiseen vastuuseen niistä veloista, joita ei kateta konkurssipesän omaisuudesta. Tällä on merkitystä vain luonnolliselle henkilölle. Yhtiön konkurssi johtaa sen purkautumiseen.¹¹

Tuomioistuin asettaa yhtiön konkurssiin. Konkurssiin asettamisen edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys. Maksukyvyttömyys tarkoittaa konkurssilaissa sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Konkurssihakemuksen voi tehdä velallinen itse tai joku sen velkojista. Konkurssiin asettamista voi vaatia velkoja, jonka saatava velalliselta perustuu esimerkiksi lainvoimaiseen tuomioon, velallisen allekirjoittamaan sitoumukseen taikka on muuten selvä, ettei saatavan oikeellisuutta voida epäillä perustellusti.¹²

Konkurssiin asettamisesta päättää tuomioistuin. Tuomioistuin määrää myös pesänhoitajan hoitamaan pesän omaisuutta ja hallintoa. Asiaa käsittelevä tuomioistuin merkitsee tiedot Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin. Rekisteri sisältää velallisen tunnistetiedot sekä menettelyä koskevat asiatiedot. Rekisteriin merkitään sekä yksityishenkilöiden että yritysten tiedot, ja sen tiedot ovat julkisia. Rekisterin tietoja voi tarkastella kaikille avoimesta maksukyvyttömyysrekisteristä.¹³

⁸ Konkurssilaki 120/2004 (myöhemmin KonkL); KonkL 1 luku 3 §; KonkL 2 luku 1 §. Selvitystilassa olevan velallisen, kuolinpesän ja konkurssipesän konkurssin edellytyksenä voi olla ylivelkaisuus (KonkL 2 luku 5 §).

⁹ KonkL 3 luku 1 §; KonkL 17 luku 3 §; KonkL 18 luku 1 §; KonkL 14 luku 2 §; KonkL 15 luku 1 §; KonkL 15 luku 2 §

¹⁰ KonkL 16 luku 3 §

¹¹ Oikeusministeriö 2004 [Uusi konkurssilaki tulee voimaan syyskuun alusta - Vuoigatvuohtaministeriija \(oikeusministerio.fi\)](#)

¹² KonkL 2 luku 1 §; KonkL 7 luku 5 §; KonkL 2 luku 2 §

¹³ KonkL 1 luku 4 §; KonkL 8 luku 1 §; KonkL 22 luku 6 §; KonkL 22 luku 2 §; Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä (137/2004); Oikeusrekisterikeskus [Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri - Oikeusrekisterikeskus](#)

3.1 Pesänhoitaja laatii pesäluettelon

Pesänhoitaja laatii pesäluettelon, josta ilmenee velallisen varat ja velat. Tyypillisesti velallinen vahvistaa pesäluettelon tiedot oikeaksi. Pesäluettelo voidaan vahvistaa myös tuomioistuimessa pesänhoitajan vaatimuksesta.¹⁴

Velkojan on valvottava saatavansa eli ilmoitettava saatavansa pesänhoitajalle. Pesänhoitaja voi ottaa saatavan huomioon myös ilman valvontaa, jos saatava on selvä. Pesänhoitaja määrää valvontapäivästä, jona velkojen on viimeistään valvottava saatavansa ja ilmoittaa siitä kuulutuksella virallisessa lehdessä sekä toimittaa tiedon kaikille tunnetuille velkojille ja kääriajaoikeudelle. Valvontapäivästä menee tieto myös Oikeusrekisterikeskukseen. Velkoja voi valvoa saatavansa valvontapäivän jälkeenkin¹⁵.

Pesänhoitaja laatii konkurssisaatavista jakoluetteloehdotuksen, josta ilmenee, miten pesän varat jaetaan velkojen kesken. Pesänhoitaja tarkistaa jakoluetteloehdotuksen riitautusten ja lausumien perusteella. Tuomioistuin vahvistaa jakoluettelon ja ratkaisee myös saatavia koskevat riitaisuudet. Konkurssipesän varat jaetaan velkojille vahvistetun jakoluettelon perusteella¹⁶.

3.2 Konkurssin raukeaminen ja julkisselvitys

Tuomioistuin tekee päätöksen konkurssin raukeamisesta, jos konkurssipesän varat eivät riitä konkurssin jatkamiseen. Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset lakkaavat, kun konkurssi raukeaa. Tällöin omaisuuden vallinta palautuu velalliselle eikä velalliseen tai velallisen toimintaan voida kohdistaa enää niitä selvitystoimia, jotka ovat mahdollisia konkurssin aikana. Konkurssin rautessa pesän selvitysaika jää yleensä varsin lyhyeksi¹⁷. Jos velalliseen kohdistuu rikosoikeudellinen prosessi, jokainen velkoja toimii siinä omissa nimissään eli käyttää puhevaltaa itsenäisesti ilman konkurssipesän edustajaa¹⁸.

Konkurssia voidaan jatkaa julkisselvityksenä, jos siihen on syytä erityisesti velalliseen ja velallisen toimintaan kohdistuvien selvitystarpeiden vuoksi. Tuomioistuin päättää julkisselvityksen siirtymisestä konkurssiasiamiehen esityksestä. Julkisselvityksessä velkojen päätösvalta lakkaa ja konkurssimenettely jatkuu julkisselvittäjän päätösvallassa¹⁹.

¹⁴ KonkL 9 luku 1 §; KonkL 4 luku 6 §; KonkL 4 luku 6 §

¹⁵ KonkL 12 luku 6 §; KonkL 12 luku 8 §; KonkL 12 luku 5 §; KonkL 22 luku 4 §; KonkL 12 luku 16 §

¹⁶ KonkL 13 luku 1 §; KonkL 13 luku 10-11 §; KonkL 14 luku 5 §

¹⁷ KonkL 10 luku 1 §; KonkL 3 luku 11 §; Konkurssiasiamies 9.2.2024 [Konkurssimenettely - Konkurssiasiamiehen toimisto \(konkurssiasiamies.fi\)](#)

¹⁸ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 14 Konkurssin raukeaminen [14 Konkurssin raukeaminen - Konkurssiasiamiehen toimisto](#)

¹⁹ KonkL 11 luku 1-2 §

3.3 Konkurssien yhteydessä tapahtuvia rikoksia

Konkurssien yhteydessä tapahtuvat rikokset liittyvät tyypillisesti omaisuuden piilottamiseen, väärin tietojen antamiseen tai velkojien syrjimiseen. Velkojia vastaan tehtyjä rikoksia ovat rikoslain 39 luvussa tarkoitetut velallisen rikokset:

- velallisen epärehellisyys²⁰,
- velallisen petos²¹ ja
- velkojansuosinta²².

Velallisen epärehellisyydellä tarkoitetaan sellaisia toimia, joilla velallinen hävittää omaisuuttaan, luovuttaa sitä ilman hyväksyttävää syytä esimerkiksi lahjoittamalla, siirtää omaisuuttaan ulkomaille velkojien ulottumattomiin tai lisää perusteettomasti velvoitteitaan. Näillä toimilla velallinen aiheuttaa maksukyvyttömyytensä tai pahentaa sitä olennaisesti²³.

Velallisen petoksella tarkoitetaan tilannetta, jossa velallinen pyrkii saamaan itselleen tai toiselle perusteetonta taloudellista hyötyä esimerkiksi konkurssin, ulosoton, velkajärjestelyn tai yrityssaneerauksen yhteydessä. Tämä voi tapahtua siten, että velallinen salaa omaisuuttaan, ilmoittaa perusteettoman tai tekaistun veloitteen, antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja velkojien kannalta merkityksellisestä seikasta tai jättää ilmoittamatta olemassa olevan velan.²⁴

Velkojansuosinta tarkoittaa tilannetta, jossa velallinen, tietäen olevansa maksukyvytön, asettaa yhden velkojan parempaan asemaan muiden kustannuksella. Tämä voi tapahtua maksamalla velka ennenaikaisesti tilanteessa, jossa maksu ei ole tavanomainen, antamalla velalle vakuuden, josta ei ollut sovittu velkasuhteen syntyessä, käyttämällä epätavallista maksutapaa olosuhteissa, joissa maksua ei voida pitää normaalina, tai järjestämällä muuten velkojan asemaa parantavan järjestelyn²⁵.

3.3.1 Pesänhoitajan tekemä rikosilmoitus

Pesänhoitajan tulee tehdä rikosilmoitus poliisille, jos on syytä epäillä, että velallinen on saatanut syyllistyä velkojia vastaan tehtyyn rikokseen, kirjanpitorikokseen tai muuhun sellaiseen elinkeinotoiminnassa tehtyyn rikokseen. Epäilyllä rikoksella tulee olla velkojien maksunsaannin tai pesän selvityksen kannalta vähäistä suurempi merkitys.²⁶

²⁰ RL 39 luku 1 §

²¹ RL 39 luku 2 § ja 3 §

²² RL 39 luku 6 §

²³ RL 39 luku 1 §. Kyseessä on rikoksen törkeä tekemuoto, jos toimilla tavoitellaan huomattavaa hyötyä, aiheutetaan merkittävää tai erityisen tuntuva vahinko velkojille tai jos rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti. Velallisen epärehellisyys voi olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä (RL 39 luku 1 § ja 1 a §).

²⁴ RL 39 luku 2 §. Kyseessä on törkeä velallisen petos, jos toiminnalla tavoitellaan huomattavaa hyötyä tai jos velallinen vahvistaa tuomioistuimessa väärän tai harhaanjohtavan tiedon oikeaksi, ja teko on kokonaisuutena arvioiden vakava (RL 39 luku 3 §).

²⁵ RL 39 luku 6 §

²⁶ KonkL 14 luku 5 §

Rikosilmoituksen tekeminen perustuu pesänhoitajan tapauskohtaiseen harkintaan, jossa otetaan huomioon velkojien etu. Erityisesti huomioidaan, onko epäillyllä rikoksella merkitystä velkojien maksunsaantiin tai pesän selvittämiseen. Pesänhoitajalla ei ole velvollisuutta tehdä rikosilmoitusta, jos merkitys on vähäinen. Harkinnassa tulee huomioida myös epäillyn rikoksen tunnusmerkistön täyttymisen todennäköisyys. Pesänhoitaja voi tarvittaessa tiedustella velkojien näkemystä teosta. Pesänhoitaja ei kuitenkaan ole sidottu velkojien kannanottoihin. Myös velkoja voi tehdä rikosilmoituksen itsenäisesti.²⁷

Kirjanpidon puutteet ja virheellisyydet voivat vaikeuttaa pesän selvitystä ja saattavat aiheuttaa vahinkoa velkojille. Pesänhoitaja tekee rikosilmoituksen kirjanpitorikoksesta riippumatta sen arvioitavissa olevasta merkityksestä pesän varallisuuteen. Rikosilmoitus tulee tehdä aina muun muassa tilanteissa, joissa kirjanpitoaineistoa on hävitetty, sitä ei suostuta luovuttamaan pesänhoitajalle tai kirjanpito on laiminlyöty kokonaan.²⁸

Elinkeinotoiminnassa tehtyjä muita rikoksia ovat rahanpesurikos, liiketoimintakiellon rikkominen, rekisterimerkintärikos ja osakeyhtiörikos. Pesänhoitaja voi tehdä rikosilmoituksen myös muusta rikoksesta, jolla velkojien kollektiivista etua on rikottu.²⁹

Pesänhoitajalla ei ole velvollisuutta tehdä rikosilmoitusta tilanteessa, jossa asianomistajana on yksittäinen velkoja. Rikosepäily tulisi kuitenkin saattaa kyseisen velkojan tietoon. Pesänhoitajan tehtävä ei ole tehdä rikosilmoitusta myöskään esimerkiksi verorikoksesta, koska tällaisesta rikoksesta ilmoituksen tekemisestä vastaa Verohallinto.

Pesänhoitajan tulee tehdä rikosilmoitus ilman aiheetonta viivytystä, kun peruste ilmoituksen tekemiseen on ilmennyt. Rikosilmoitus tehdään myös raukeavissa konkurssissa. Pesänhoitaja liittyy rikosilmoitukseen aineiston, joka tukee rikosepäilyä. Varattomissa konkurssipesissä konkurssiasiamies voi harkintansa mukaan teettää velallisen kirjanpidon loppuun tai velallista koskevan erityistarkastuksen³⁰. Erityistarkastuskertomus tulee rikosilmoituksen liitteeksi. Rikosta koskevan näytön hankkiminen kuuluu kuitenkin aina esitutkintaviranomaiselle.³¹

3.3.2 Saattohoito ja pesänhoitajan havainnot saattohoitojärjestelyistä

Yrityksen saattohoidolla tarkoitetaan tilannetta, jossa taloudellisiin vaikeuksiin ajautunut yritys siirtyy ulkopuolisen tahon hallintaan. Tämä ulkopuolinen toimija, niin sanottu saattohoitaja, ottaa vastuun yrityksestä ja usein myös korvaa sen aiemmat omistajat ja vastuuhenkilöt. Tällaisessa tilanteessa yrityksen toiminta pyritään yleensä ajamaan alas. Saattohoitoon liittyy kuitenkin riskejä. Yritystä voidaan käyttää väärin, esimerkiksi rikollisiin tarkoituksiin. Tällöin

²⁷ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus. [Konkurssiasiamiehen neuvottelukunnan suositus nro 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus](#)

²⁸ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus. [Konkurssiasiamiehen neuvottelukunnan suositus nro 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus](#)

²⁹ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus. [Konkurssiasiamiehen neuvottelukunnan suositus nro 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus](#)

³⁰ Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta (109/1995) 5 §

³¹ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus. [Konkurssiasiamiehen neuvottelukunnan suositus nro 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus](#)

voi esiintyä talousrikoksia, kuten kirjanpitorikoksia, velallisen rikoksia tai verorikoksia. Vaikka saattohoito on käytännössä tunnettu ilmiö, sitä ei ole erikseen määritelty laissa.³²

Tyypillisesti saattohoitoa tapahtuu osakeyhtiöissä, joissa osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista³³. Saattohoitajan rooli voi vaihdella tosiasiallisen päätösvallan mukaan. Toisinaan saattohoitaja toimii passiivisena, pyrkien häivyttämään edellisen omistajan rikoksia, yhtiön odottaessa konkurssia. Toisinaan saattohoitaja toimii näennäisesti määräysvallassa, peittäen tosiasiallisen toimijan tekoja. Tällöin saattohoitajan rooli on perinteisen bulvaanin tapainen. Saattohoitajalla voi olla myös henkilökohtaista velkaa ja talousrikostuomioita.³⁴

Saattohoitajan käyttö ennen konkurssia voi vaikeuttaa pesän selvittämistä etenkin, jos siihen liittyy talousrikollisuutta. Siksi konkurssiasiaain neuvottelukunta suosittelee rikosilmoituksen tekemistä, jos saattohoitajaa on käytetty tai epäillään käytetyn konkurssissa. Pesänhoitajan tulee kirjata rikosilmoitukseen kaikki havainnot saattohoitojärjestelyistä. Lisäksi tulee kirjata mahdolliset muut väärinkäytökset ja niihin liittyvät henkilöt, jotka voivat olla osallisina rikoksiin.³⁵

³² Vikström, 2019

³³ Osakeyhtiölaki (624/2006) 1 luku 2 §

³⁴ Vikström, 2019

³⁵ Konkurssiasiamiehen toimisto. Suositukset. Suositus 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus. [Konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositus nro 18 Pesänhoitajan velvollisuus tehdä rikosilmoitus](#)) Saattohoitajana toimiminen on oikeuskäytännössä vaikuttanut rangaistusta askaroitavana seikkana (KKO 2009:77).

4 Konkurssit tutkimuksissa

Yrityksen toiminnan päättymiseen (firm failure) johtaneet syyt ovat olleet pitkään merkittävä tutkimusaihe. Liiketoiminnan päättymisellä viitataan usein tilanteisiin, jotka johtavat yrityksen konkurssiin maksukyvyttömyyden seurauksena. Tutkimuksissa on myös todettu, että yrityksen toiminnan päättymisen ennustamisen tarkkuus riippuu tarkasteltavaan aineistoon kuuluvien yritysten homogeenisuudesta. Tässä yhteydessä yritysten homogeenisuudella tarkoitetaan toiminnan päättymiseen johtaneiden tapahtumakulkujen samankaltaisuutta. Lisäksi lyhyen elinkaaren yritysten osuuden kasvun yrityskannassa on todettu vaikeuttavan toiminnan päättymisen ennustamista.³⁶

Tutkimuksissa on perinteisesti oletettu, että konkurssien ja konkurssirikosten välillä on yhteys: kun konkurssien määrä kasvaa, myös konkurssirikokset yleistyvät, ja vastaavasti kun konkurssreja on vähemmän, rikoksiakin tapahtuu vähemmän. Kriminologian näkökulmasta on esitetty, että sosiaaliset ja taloudelliset verkostot voivat toimia väylinä, joiden kautta rikollinen toiminta leviää konkurssien yhteydessä. Tällaiset verkostot voivat vaikuttaa myös muihin yrityksiin ja jopa ajaa niitäkin konkurssiin.³⁷

4.1 Konkurssiprosessit

Laitinen ym. (2014) tarkastelivat pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan päättymistä edeltäviä prosesseja (failure processes) kuudessa Euroopan maassa. Prosesseja tarkasteltiin yritysten taloudellisten tunnuslukujen perusteella neljältä toiminnan päättymistä edeltävältä vuodelta. Tutkimuksen tulokset paljastivat neljä erilaista epäonnistumisprosessia:

- Yritykset, joiden toiminta päättyi äkillisesti. Ennen toiminnan päättymistä näiden yritysten kasvu oli keskimääräistä.
- Yritykset, joiden toiminta päättyi äkillisesti. Ennen toiminnan päättymistä näiden yritysten kasvu oli keskimääräistä nopeampaa.
- Yritykset, joiden toiminta hiipui asteittain. Ennen toiminnan päättymistä näiden yritysten kaikki tunnusluvut heikkenivät tarkastellulla aikavälillä asteittain. Nämä yritykset olivat tulorahoitteisia.
- Yritykset, joiden toiminta oli kannattamatonta. Ennen toiminnan päättymistä näiden yritysten tunnusluvut olivat heikkoja koko tarkastellun aikavälin. Nämä yritykset pysyivät toiminnassa taseessa olevien varojen tai pääomien turvin. Osittain nämä yritykset olivat startupeja, joiden myynti ei koskaan lähtenyt kasvuun ja osittain vanhoja yrityksiä, joilla oli taseessa varoja tai pääomaa.

³⁶ Laitinen, Camacho-Miñanob & Muñoz-Izquierdoc, 2023; Laitinen, Lukason & Suvas, 2014

³⁷ Box, Gratzner & Lin, 2019

Lisäksi Laitinen (2021) analysoi liiketoiminnan päättymisen riskiä (business-failure-process risk) kahdesta näkökulmasta. Ensin hän osoitti, että liiketoimintansa päättäneissä yrityksissä taloudelliset tunnusluvut riippuvat vahvemmin lineaarisesti toisistaan kuin toimintaansa jatkavissa yrityksissä. Tulos saatiin matemaattisella mallilla, joka kuvasi tappioiden muodostumisprosessia epäonnistuvissa yrityksissä. Toiseksi Laitinen (2021) kehitti luokittelumallin yrityksen epäonnistumisriskin arvioimiseksi.³⁸

4.2 Konkurssirikokset

Tutkimuksissa on perinteisesti oletettu, että konkurssien määrällä on positiivinen yhteys niin sanottuihin konkurssirikoksiin (ceteris paribus). Toisin sanoen, jos konkurssit lisääntyvät (vähenevät) myös konkurssirikokset lisääntyvät (vähenevät).

Box, Gratzner ja Lin (2019)³⁹ laajensivat tätä perinteistä näkökulmaa ja tarkastelivat, kuinka laajasti konkurssirikokset vaikuttivat talousjärjestelmässä ja sen verkostoissa Ruotsissa. Tarkasteltu aikaväli oli huomattavan pitkä alkaen vuodesta 1830 ja päättyen vuoteen 2010. Tutkimuksessa havaittiin, että konkurssirikosten määrien kasvaessa myös konkurssien määrä kasvaa epälineaarisessa suhteessa. Sen sijaan konkurssirikosten määrän vähenemisellä ei ollut merkittävää vaikutusta konkurssien määrään. Tutkijat selittivät tuloksia sillä, että konkurssirikosten vaikutukset ulottuvat laajalle yrityskentässä ja tätä kautta aiheuttavat dominoefektin eli uusia konkursseja.

Lisäksi Goulas ja Zervoyianni (2013, 2015)⁴⁰ havaitsivat, että rikosten vaikutus on asymmetrinen: talouskasvun ja nousukausien aikana rikokset eivät ole yhtä haitallisia taloudelle kuin taantumien aikana. Tulokset perustuivat eri maita kattavaan paneelianalyysiin. Tutkijat totesivat, että korkea rikollisuusaste aiheuttaa epävakautta markkinoille ja heikentää liiketoimintaympäristöä. Tämä voi heikentää muun muassa sijoittajien luottamusta markkinoihin. Lisäksi lisäresurssien hankkiminen rikosten torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn voi vaikeutua taantumien aikana.

³⁸ Laitinen, 2021

³⁹ Box, Gratzner & Lin, 2019

⁴⁰ Goulas & Zervoyianni, 2015; Goulas & Zervoyianni, 2013

5 Konkurssiin asetettujen yhtiöiden tarkastelu

Tarkastelemme vuosien 2022–2023 aikana konkurssiin asetettuja osakeyhtiöitä. Tavoitteemme on tarjota tietoa konkurssiyhtiöistä kokonaistasolla sekä ryhmitellyissä yritysjoukoissa. Konkurssiyhtiöiden analyysi on organisoitu seuraavasti:

Aineistomme kattaa 4 043 vuosina 2022–2023 konkurssiin asetettua osakeyhtiötä. Niitä verrataan analyysin yhteydessä vuoden 2024 lopussa toiminnassa olleisiin osakeyhtiöihin. Selvityksen kohdejoukon ja vertailujoukkojen muodostamista esittelemme luvussa 5.1.

Taustoittavissa luvuissa 5.2–5.4 tarkastelemme tutkimuskysymyksen 1 mukaisesti, minkälaisia konkurssiin asetetut yhtiöt ovat. Tarkastelemme konkurssiyhtiöiden taustatietoja, maksuvaikeuksia ja yrityksiä selviytyä niistä ennen konkurssia sekä itse konkurssimenettelyjä. Teemme tarkastelun pääosin taulukoimalla kunkin alaluvun muuttujia, mutta nostamme esiin myös vahvimmat muuttujien väliset korrelaatiot. Vertaamme konkurssiyhtiöiden taustatietoja sekä maksuvaikeuksia kuvaavia tietoja myös vertailujoukkojen tietoihin.

Möhemmin luvussa 6 tarkastelemme konkurssiyhtiöiden riskialttiutta harmaan talouden toimintaan koko joukon näkökulmasta sekä klustereittain.

5.1 Yritysjoukot ja aineisto

Tarkastelemme vuosina 2022 ja 2023 konkurssiin asetettuja osakeyhtiöitä (jatkossa konkurssiyhtiö). Tarkastelemme konkurssiyhtiöitä myös konkurssiyhtiö-vertailujoukko asetelmassa. Seuraavaksi esittelemme kohdejoukon ja kahden eri vertailujoukon muodostamiskriteerit sekä kuvaamme lyhyesti analyyseissä käytettävää aineistoa.

5.1.1 Kohdejoukko

Kohdejoukko muodostetaan osakeyhtiöistä, jotka oli asetettu konkurssiin vuonna 2022 tai 2023.⁴¹ Tämä joukko sisältää yhteensä 4 043 osakeyhtiötä. Vuonna 2022 asetettuja konkurssseja oli 1 782 kappaletta ja vuonna 2023 asetettuja konkurssseja oli 2 261 kappaletta.

Kaiken kaikkiaan vuosina 2022–2023 vireille pantuja konkurssseja oli noin 6 700 kappaletta ja asetettuja konkurssseja oli noin 4 900 kappaletta.⁴² Osakeyhtiöiden eli selvityksen kohdejoukon osuus asetetuista konkurssseista on noin 80 %.

⁴¹ Konkurssit on poimittu Verohallinnon tietokannasta 6.3.2024. Kohdejoukkoon rajattiin ne osakeyhtiöiden konkurssit, joissa konkurssivaihe ”5. Asetettu konkurssiin” esiintyi ensimmäisen kerran vuosina 2022 ja 2023.

⁴² Konkurssiasiamiehen toimisto [Konkurssiasiamiehen toimiston toimintakertomus 2024 - Konkurssiasiamiehen toimisto](#), taulukko Konkurssit 2020–2024.

Taulukko 1. Kohdejoukon konkurssiyhtiöt.

Konkurssin asettamisvuosi	Lukumäärä	% osuus
2022	1 782	44 %
2023	2 261	56 %
Yhteensä	4 043	100 %

Lähde: Verohallinto 3/2024.

5.1.2 Vertailujoukot

Selvityksessä käytetään kahta vertailujoukkoa. Näistä ensimmäiseen kuuluvat kaikki vuoden 2023 lopussa toimineet osakeyhtiöt, joita on kaikkiaan noin 217 000 kappaletta. Tätä **toimivien osakeyhtiöiden joukkoa** käytetään vertailujoukkona konkurssiyhtiöitä kuvaavien taustatietojen tarkastelussa luvussa 5.1.

Toisessa vertailujoukossa on yhtiöitä, jotka ovat taustaominaisuuksiltaan konkurssiyhtiöiden kaltaisia ja jotka ovat olleet toimivia⁴³ lokakuussa 2024. Tämä niin sanottu **kaltaistettu vertailujoukko** muodostettiin lähimmän naapurin menetelmällä siten, että vastinparit etsittiin vastaamaan konkurssiyhtiöiden tietoja ajanhetkellä kolme vuotta ennen konkurssiin asettamista. Jos konkurssiyhtiö ei ollut toiminnassa kolme vuotta ennen konkurssiin asettamista, ajankohdaksi määriteltiin toiminnan alkamisajankohdan mukaan kaksi vuotta tai vuosi ennen konkurssiin asettamista. Tällainen tilanne koskee esimerkiksi lyhyen elinkaaren yhtiöitä.

Kaltaistamisessa käytettiin seuraavia muuttujia:

- Oikeudellinen muoto (tarkka)
- Toiminnan aloitusvuosi (lähin naapuri)
- Toimiala (2-numerotaso) (tarkka)
- Palkkojen ja ulkopuolisten palveluostojen summa (lähin naapuri)
- Liikevaihto (lähin naapuri)
- Tase (lähin naapuri)

Taulukko 2. Vertailujoukot.

Vertailujoukko	Selvityksen luku ja käyttötarkoitus	Verrokkien lkm konkurssiyhtiötä kohden	Vertailujoukko lkm
Toimivat osakeyhtiöt	5.2 taustatiedot	--	216 772
Kaltaistettu vertailujoukko	5.3 verovelkatarkastelu	3	12 093
Kaltaistettu vertailujoukko	6.1.2 harmaan talouden todennäköisyys	3	12 093

Lähde: Verohallinto 10–12/2024.

5.1.3 Aineisto

Hyödynnämme Verohallinnon tietokannoista kerättyjä tietoja, kuten konkurssi-, rekisteröinti- ja verotustietoja. Erityisesti harmaan talouden toiminnan arvioimiseksi hyödynnämme muun muassa verotarkastustietoja sekä rikostapauksia, joissa Verohallinto on asianomistaja. Aineistoon kerättyjä muuttujia kuvataan lähemmin analyysien yhteydessä.

⁴³ Toimiviksi katsottiin yhtiöt, jotka kuuluivat vähintään yhteen Verohallinnon rekisteriin.

Kohdejoukkoa koskeva aineisto kerättiin konkurssiin asettamisvuodelta sekä tätä edeltävältä kolmelta vuodelta. Näin aineisto mahdollistaa konkurssiyhtiöiden taloustietojen muutosten ja konkurssiin liittyvien tapahtumien havainnoinnin konkurssia edeltäviltä vuosilta. Kaltaistetun vertailujoukon aineisto kerättiin samoilta ajankohdilta kuin kohdejoukon vastinparien tiedot. Toimivien osakeyhtiöiden aineisto puolestaan kerättiin vuodelta 2023.

5.2 Konkurssiyhtiöitä kuvaavia tietoja

Tässä luvussa tarjoamme taustoittavaa tietoa konkurssiyhtiöiden toiminta-ajoista, liikevaihdon mukaisesta kokojakaumasta, vastuuhenkilöiden määrästä ja toimialoista. Vertaamme konkurssiyhtiöitä kaikkiin vuoden 2023 lopussa toiminnassa olleisiin osakeyhtiöihin. Vertailujoukon avulla voimme nähdä, poikkeavatko konkurssiyhtiöt muusta yrityskannasta tarkasteltujen ominaisuuksien suhteen.

5.2.1 Toiminta-aika ennen konkurssia

Toiminta-aika ennen konkurssia voitiin määrittää 3 980 yhtiölle. Toiminta-ajalla tarkoitamme toiminnan aloitusvuoden ja konkurssin asettamisvuoden välistä aikaa. Toiminnan aloitusvuosi on vuosi, jolloin yhtiö on rekisteröity ensimmäisen kerran johonkin Verohallinnon rekisteriin. Toiminta-aikaa ei voida määrittää, jos yhtiö ei ole ollut yhdessäkään Verohallinnon rekisterissä.

Taulukko 3. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden toiminta-ajat.

Toiminta-aika ennen konkurssia	Konkurssiyhtiöt (t-1)		Vertailujoukko*	
	Lukumäärä	% osuus	Lukumäärä	% osuus
Tieto puuttuu	63	2 %	--	--
0–18 kk	198	5 %	24 928	11 %
19–36 kk	722	18 %	23 736	11 %
3–5 v.	774	19 %	25 424	12 %
5–7 v.	508	13 %	18 403	8 %
7–10 v.	532	13 %	21 592	10 %
10–15 v.	508	13 %	29 321	14 %
15–25 v.	391	10 %	33 327	15 %
Yli 25 v.	347	9 %	40 041	18 %
Yhteensä kaikki	4 043	100 %	216 772	216 772

* Vuoden 2023 lopussa toimineet osakeyhtiöt, näiden toiminta-aika vuoden 2023 lopussa.

Lähde: Verohallinto 4/2024, 10/2024.

Konkurssiyhtiöt jakautuvat melko tasaisesti eri ikäisiin yhtiöihin. Valtaosa konkurssiyhtiöistä, eli 76 %, on toiminut yli 3 vuotta. Tämä viittaa siihen, että yhtiöt ovat pystyneet vakiinnuttamaan toimintansa ainakin jossain määrin ennen taloudellisia vaikeuksia.

Vertailu kaikkiin yrityksiin kuitenkin osoittaa, että 1,5–10 vuotta toimineiden yhtiöiden osuus konkurssiyhtiöissä on suurempi kuin vertailujoukossa. Taulukon 3 lukujen valossa kriittisin vaihe konkurssiin päätyksen suhteen on 1,5–5 vuoden toiminta-ajan välillä. Tätä vanhemmat yhtiöt näyttävän olevan vakaampia, sillä niitä esiintyy enemmän vertailujoukossa.

5.2.2 Kokojakauma

Konkurssiyhtiöiden kokoa tarkastellaan elinkeinotoiminnan veroilmoituksen liikevaihtotietojen perusteella. Liikevaihtotiedot jaotellaan kuuteen eri luokkaan. Tarkastelu kattaa sekä konkurssiin asettamisvuoden liikevaihtotiedot että vastaavat tiedot kolmelta konkurssia edeltävältä vuodelta. Kokojakauma-tarkastelussa ovat mukana ne konkurssiyhtiöt, joiden toiminta-aika voitiin määrittää.

Liikevaihtotiedot esitetään myös kaikista osakeyhtiöistä, mikä mahdollistaa yhtiöiden koon vertailun. Nämä tiedot on kerätty vuodelta 2023.

Taulukko 4. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden sijoittuminen liikevaihtoluokkiin.

Liikevaihto	3 v. ennen konkurssia	2 v. ennen konkurssia	1 v. ennen konkurssia	Konkurssivuosi	Vertailujoukko*
Tieto puuttuu / 0€	11 %	12 %	16 %	42 %	14 %
Alle 30t€	11 %	11 %	11 %	16 %	21 %
30-100t€	15 %	16 %	15 %	13 %	17 %
100t-1m€	47 %	48 %	46 %	23 %	34 %
1-3m€	10 %	10 %	8 %	3 %	8 %
Yli 3m€	5 %	4 %	4 %	2 %	6 %
Yhteensä	3 302	3 772	3 975	3 987	216 772

* Vuoden 2023 lopussa toimineet osakeyhtiöt, näiden liikevaihto vuonna 2023.

Lähde: Verohallinto 4/2024, 10/2024.

Liikevaihdon perusteella konkurssiyhtiöt ja vertailujoukon yhtiöt ovat pääasiassa mikro- tai pienyrityksiä, sillä alle miljoonan liikevaihdon omaavien yhtiöiden osuus on yhtä suuri kummassakin joukossa (85–88 %). Tämän liikevaihtorajan sisällä havaitaan kuitenkin eroja, ja konkurssiyhtiöillä korostuu vertailujoukkoa enemmän kokoluokka 100 000–1 000 000 euroa.

Konkurssiin asettamisvuonna konkurssiyhtiöiden liikevaihtotiedoissa havaitaan odotetusti muutoksia. Huomattava osa konkurssiyhtiöistä ei ole ilmoittanut liikevaihtotietoa Verohallinnolle tai niiden liikevaihto on 0 euroa. Yli miljoonan euron liikevaihdon omaavia yhtiöitä on konkurssiyhtiöiden joukossa vain noin 5 % konkurssiin asettamisvuonna, kun kaikkien osakeyhtiöiden joukossa näitä on 14 %.

Alle 100 000 euroa pienemmät konkurssiyhtiöt ovat usein lyhyen elinkaaren yhtiöitä⁴⁴. Huomionarvoista on, että ”Tieto puuttuu / 0 €” -luokassa on suhteellisesti paljon vakiintuneita⁴⁵ konkurssiyhtiöitä.⁴⁶

5.2.3 Vastuuhenkilöt ja omistajat

Konkurssiyhtiöiden hallintoa tarkastellaan vastuuhenkilöitä ja osakkaita koskevien tietojen perusteella. Vastuuhenkilöiden tarkastelu kattaa hallituksen jäsenyyden, toimitusjohtajuuden

⁴⁴ Lyhyen elinkaaren yhtiöksi katsotaan yhtiö, jonka toiminta aika on 0–36 kk.

⁴⁵ Vakiintuneeksi yhtiöksi katsotaan yhtiö, jonka toiminta-aika on 5 vuotta tai tätä pidempi.

⁴⁶ Tiedot perustuvat muuttujien väliseen ristiintaulukointiin ja ne on kerätty ajalta t-1 eli vuosi ennen konkurssin asettamista. Myös korrelaatiomatriisista näemme, että muuttujien Liikevaihto_t1 ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on positiivinen korrelaatio (0,15***).

sekä hallintoneuvoston jäsenyyden. Konkurssiyhtiöiden tiedot on kerätty vuotta ennen konkurssiin asettamista ja vertailujoukon tiedot vuodelta 2023.

Taulukko 5. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden vastuuhenkilöiden lukumäärä.

Vastuuhenkilöiden lukumäärä	Konkurssiyhtiöt (t-1)		Vertailujoukko*	
	Lukumäärä	% osuus	Lukumäärä	% osuus
Tieto puuttuu tai 0	187	5 %	3 057	1 %
1	383	9 %	13 055	6 %
2	2 280	54 %	123 552	57 %
3	858	20 %	54 003	25 %
4-6	309	7 %	20 696	10 %
7-9	16	0 %	1 824	1 %
10 tai yli	3	0 %	585	0 %
Yhteensä kaikki	4 036	100 %	216 772	216 772

* Vuoden 2023 lopussa toimineet osakeyhtiöt, näiden vastuuhenkilöt vuonna 2023.

Lähde: Verohallinto 4/2024, 3/2025.

Taulukko 6. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden osakkaiden lukumäärä.

Vastuuhenkilöiden lukumäärä	Konkurssiyhtiöt (t-1)		Vertailujoukko	
	Lukumäärä	% osuus	Lukumäärä	% osuus
Tieto puuttuu tai 0	814	20 %	14 883	7 %
1	1 748	43 %	112 204	52 %
2	798	20 %	51 370	24 %
3	313	8 %	18 223	8 %
4-6	271	7 %	16 281	8 %
7-9	55	1 %	2 374	1 %
10 tai yli	37	1 %	1 437	1 %
Yhteensä kaikki	4 036	100 %	216 772	100 %

* Vuoden 2023 lopussa toimineet osakeyhtiöt, näiden osakkaat vuonna 2023.

Lähde: Verohallinto 4/2024, 3/2025.

Konkurssiyhtiöiden hallintorakenne on usein yksinkertainen, ja ne ovat monesti omistajayrittäjävetoisia. Sama pätee myös vertailujoukkoon. 3/4:lla konkurssiyhtiöistä on 2–3 vastuuhenkilöä ja yli 60 %:lla on 1–2 osakasta. Noin puolella konkurssiyhtiöistä on vastuuhenkilö, joka toimii samanaikaisesti osakkeenomistajana, hallituksen varsinaisena jäsenenä sekä toimitusjohtajana.

5.2.4 Toimiala

Tarkastelemme konkurssiyhtiöiden lukumääriä toimialoittain sekä teemme vertailua konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon toimialajakaumien välillä. Konkurssiyhtiöiden toimiala on yhtiön viimeisin voimassa ollut tieto ja vertailujoukon toimiala on vuoden 2023 lopussa voimassa ollut tieto. Suhdanne tilanne vaikuttaa konkurssien määrään ja vaihtelee toimialoittain. Tästä syystä tarkastelemme myös keskeisten toimialojen suhdannekehitystä.

Taulukko 7. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden toimiala.

Toimiala	Konkurssiyhtiöt		Vertailujoukko*	
	Lukumäärä	% osuus	Lukumäärä	% osuus
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	65	2 %	5 402	2 %
B Kaivostoiminta ja louhinta	7	0 %	511	0 %
C Teollisuus	323	8 %	15 417	7 %
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	7	0 %	1 462	1 %
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto jne.	14	0 %	848	0 %
F Rakentaminen	946	23 %	30 967	14 %
41 Talonrakentaminen	534	13 %	13 696	6 %
42 Maa- ja vesirakentaminen	53	1 %	1 585	1 %
43 Erikoistunut rakennustoiminta	359	9 %	15 686	7 %
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen jne. korjaus	712	18 %	30 301	14 %
45 Moottoriajoneuvojen jne. tukku- ja vähittäiskauppa jne.	186	5 %	6 533	3 %
46 Tukku- ja vähittäiskauppa	208	5 %	11 541	5 %
47 Vähittäiskauppa	318	8 %	12 227	6 %
H Kuljetus ja varastointi	261	6 %	10 755	5 %
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	442	11 %	9 808	5 %
55 Majoitustoiminta	36	1 %	1 934	1 %
56 Ravitsemistoiminta	406	10 %	7 874	4 %
J Informaatio ja viestintä	241	6 %	14 420	7 %
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	41	1 %	9 350	4 %
L Kiinteistönalan toiminta	101	2 %	13 314	6 %
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	331	8 %	37 860	17 %
N Hallinto- ja tukipalvelustoiminta	259	6 %	12 329	6 %
P Koulutus	43	1 %	56	0 %
Q Terveyspalvelut	74	2 %	3 437	2 %
R Taiteet, viihde ja virkistys	96	2 %	9 246	4 %
S Muu palvelustoiminta	80	2 %	6 416	3 %
Muu toimiala	--	--	168	2 %
Yhteensä	4 043	100 %	216 772	100 %

* Vuoden 2023 lopussa toimineet osakeyhtiöt, näiden toimiala vuoden 2023 lopussa.

Lähde: Verohallinto 4/2024, 10/2024.

Taulukossa 7 on esitetty konkurssien määrät toimialoittain TOL2008 toimialaluokituksen kirjaintasolla. Vertailu konkurssijoukon ja vertailujoukon välillä osoittaa, että osakeyhtiöiden konkurssit keskittyivät vuosina 2022 ja 2023 erityisesti rakentamiseen, kaupan alalle sekä majoitus- ja ravitsemistoimintaan. Tarkemmin luokituksen 2-numerotasolla tarkasteltuna konkurssit keskittyivät erityisesti talonrakentamisen ja ravitsemistoiminnan toimialoille. Vastaa- vasti konkurssien määrä oli vertailujoukkoon verrattuna vähäisin rahoitus- ja vakuutustoiminnassa, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä kiinteistöalan toiminnassa.

Konkurssiyhtiöiden joukossa erityisesti ravitsemistoimialalla, mutta myös talonrakentamisessa, on keskimääräistä enemmän lyhyen elinkaaren yhtiöitä.⁴⁷ Kaupan alalla korostuvat kaksijakoisesti kaikista lyhyimmän ja pisimmän aikaa toimineet yhtiöt.⁴⁸

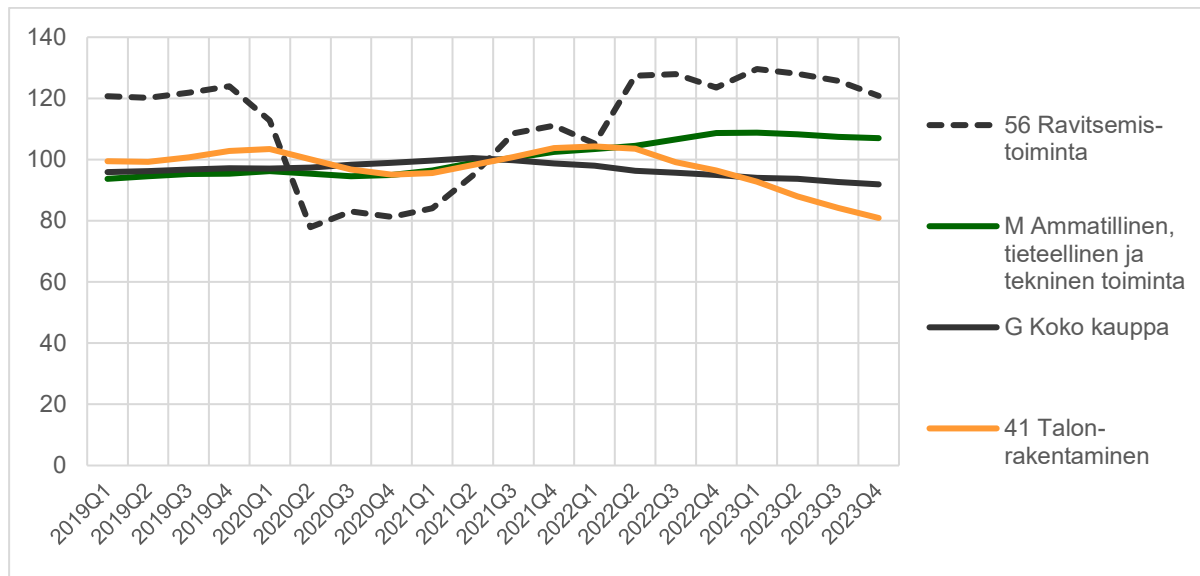
Konkurssien suuri määrä tietyillä toimialoilla johtuu pitkälti heikosta suhdannetilanteesta. Kuvassa 1 on esitetty myynnin volyymin kehitys eräillä toimialoilla vuosina 2019–2023.

⁴⁷ Korrelaatiomatriisi: muuttujien Ravitsemistoiminta56 ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,15***); lisäksi muuttujien Talonrakentaminen41 ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,05***).

⁴⁸ Tiedot perustuvat muuttujien väliseen ristiintaulukointiin. Riippuvuus ei ole lineaarinen, joten korrelaatiomatriisissa muuttujien välillä ei havaita yhteyttä. Korrelaatiot muuttujien MoottoriajoneuvojenKauppa45 & ToimintaAikaEnnenKonkurssia (-0,01) sekä muuttujien Vähittäiskauppa & ToimintaAikaEnnenKonkurssia (0,00) välillä eivät ole merkitseviä.

Erityisesti rakennusala on kärsinyt laskusuhdanteesta vuoden 2022 puolivälistä lähtien ja ravitsemistoiminnan suhdanne on heikentynyt vuodesta 2023 alkaen.⁴⁹

Kuva 1. Suhdannekehitys eräillä toimialoilla 2019–2023. Myynnin volyymin neljännesvuosittaiset trendisarjat. Indeksi 2020=100.

Lähde: Tilastokeskus 2/2025. Kaupan liikevaihtokuvaaja, Palvelualojen liikevaihtokuvaaja, Rakentamisen liikevaihtokuvaaja.

5.3 Konkurssiyhtiöiden maksuvaikeudet ennen konkurssia

Tässä osiossa tarkastelemme konkurssiyhtiöiden kohtaamia maksuvaikeuksia ennen konkurssia sekä niiden yrityksiä selviytyä ongelmista. Tarkastelemme konkurssiyhtiöiden verovelkoja eri näkökulmista sekä yrityssaneerauksia ja ulosottotietoja. Vertaamme edellä mainittuja tietoja konkurssiyhtiöiden kaltaistettuihin verrokkeihin. Tällä vertailulla saamme näkymää siihen, kuinka paljon konkurssiyhtiöiden tiedot poikkeavat muista taustaominaisuuksiltaan samanlaisista yhtiöistä, jotka ovat kyenneet jatkamaan toimintaansa.

Lisäksi tarkastelemme tietojen keskinäisiä riippuvuuksia korrelaatioiden perusteella. Korrelaatiomatriisi on esitetty liitteessä 2.

5.3.1 Verovelka

Tarkastelemme verovelan saldoja sekä verovelan ja liikevaihdon suhdetta. Samalla vertaamme konkurssiyhtiöiden verovelkoja vuoden 2024 lopussa toiminnassa olleiden kaltaistettujen verokkiyritysten verovelkoihin. Haluamme selvittää, miten konkurssin riski kasvaa, kun verovelan saldo tai verovelka suhteessa liikevaihtoon kasvavat.⁵⁰

⁴⁹ Ravitsemistoiminnan suhdannekuvassa erottuu koronavuosien 2020–2021 rajoitustoimet. Toimiala välttyi kuitenkin suurelta konkurssiaallosta koronaturvien ja lomautusten avulla.

⁵⁰ Yhtiöiden verovelat poimittiin huomioiden seuraavat ehdot ja rajaukset: 1) Verovelat, jotka olivat voimassa vähintään 14 päivää eräpäivän jälkeen, 2) Saldoihin sisältyvät viivästyskorot ja muut seuraamusmaksut, 3) Saldot

Verovelan saldo

Konkurssiyhtiöiden joukossa verovelkaisten osuus kasvaa merkittävästi konkurssia edeltävänä vuosina. Kolme vuotta ennen konkurssiin asettamista noin 56 %:lla ja konkurssiin asettamisvuonna noin 90 %:lla konkurssiyhtiöistä on verovelkaa. Verovelkojen euromäärä kasvaa luonnollisesti kohti konkurssiin asettamisvuotta. Noin 44 %:lla konkurssiyhtiöistä verovelan määrä ylittää 50 000 euroa konkurssiin asettamisvuonna.

Taulukko 8. Konkurssiyhtiöiden verovelka. Kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia.

Verovelan määrä	t-3		t-2		t-1		t-0	
Ei verovelkaa	1 450	44 %	1 381	37 %	929	23 %	345	9 %
Alle 1t€	218	7 %	218	6 %	192	5 %	161	4 %
1–10t€	661	20 %	819	22 %	727	18 %	570	14 %
10–50t€	695	21 %	981	26 %	1 444	36 %	1 317	33 %
50–100t€	163	5 %	199	5 %	373	9 %	831	21 %
100–500t€	100	3 %	144	4 %	260	7 %	654	16 %
500t–1m€	10	0 %	22	1 %	35	1 %	74	2 %
Yli 1m€	5	0 %	8	0 %	15	0 %	35	1 %
Yhteensä	3 302	100 %	3 772	100 %	3 975	100 %	3 987	100 %

Lähde: Verohallinto 10/2024.

Taulukko 9. Vertailujoukon yhtiöiden verovelka. Kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia.

Verovelan määrä	t-3		t-2		t-1		t-0	
Ei verovelkaa	7 952	79 %	9 097	79 %	9 436	78 %	9 164	76 %
Alle 1t€	701	7 %	734	6 %	809	7 %	792	7 %
1–10t€	878	9 %	1 017	9 %	1 169	10 %	1 356	11 %
10–50t€	407	4 %	482	4 %	546	5 %	659	5 %
50–100t€	60	1 %	66	1 %	73	1 %	66	1 %
100–500t€	40	0 %	63	1 %	52	0 %	48	0 %
500t–1m€	6	0 %	8	0 %	4	0 %	6	0 %
Yli 1m€	3	0 %	5	0 %	4	0 %	2	0 %
Yhteensä	10 047	100 %	11 472	100 %	12 093	100 %	12 093	100 %

Lähde: Verohallinto 2/2025.

Verovelat ovat luonnollisesti kiinteässä suhteessa Verohallinnon kanssa sovittuihin maksujärjestelyihin. Konkurssiyhtiöistä 58 %:lla on ollut Verohallinnon maksujärjestely. Maksujärjestelyjen lukumäärä myös kasvaa verovelan euromäärän kasvaessa.⁵¹ Verovelan määrän kasvu näkyy myös konkurssihakemuksissa. Kun yhtiön verovelka on korkea, konkurssihakemuksen jättää todennäköisemmin Verohallinto.⁵²

Vertailujoukossa verovelkaisten osuus on huomattavasti pienempi, ollen 24 % konkurssiin asettamisvuonna. Vertailujoukossa verovelkaisten osuudessa tai verovelan euromäärissä ei myöskään havaita merkittävää kasvua tarkastelujaksolla.

poimittiin jokaisen kuukauden 28. päivänä (ALV erääntyy kuukauden 12. päivä ja helmikuussa on 28 päivää) ja 4) Yhtiön vuosikohtainen verovelkasaldo on kyseisen vuoden korkein kuukausisaldo.

⁵¹ Korrelaatiomatriisi: muuttujien MaksujärjestelyLkm ja VerovelkaSaldo välillä on positiivinen korrelaatio (0,43***). Toinen taustamuuttuja, jonka kanssa maksujärjestelyjen määrä korreloi, on yrityksen toiminta-aika. Korrelaatiomatriisissa muuttujien MaksujärjestelyLkm ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on positiivinen korrelaatio (0,28***).

⁵² Korrelaatiomatriisi: muuttujien VerovelkaSaldo ja HakijaVero välillä on positiivinen korrelaatio (0,40***).

Verovelka suhteessa liikevaihtoon

Konkurssiyhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon kasvaa voimakkaasti tarkastelujaksolla. Kolmen vuotta ennen konkurssia suhdeluku oli yli 5 % noin neljänneksellä konkurssiyhtiöistä ja vuosi ennen konkurssia jo noin puolella. Konkurssiin asettamisvuonna 5 %:n raja ylittyy valtaosalla – tähän vaikuttaa paitsi verovelan kasvu myös se, että liikevaihdot romahtavat ja liikevaihtotieto puuttuu yli 40 %:lta konkurssiyhtiöistä. Vertailujoukossa verovelka suhteessa liikevaihtoon ylittää 5 %:n rajan vain pienellä osalla yhtiöistä (5–7 %) ja tilanne pysyy melko vakaana koko tarkastelujakson ajan.

Taulukko 10. Konkurssiyhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon. Kehitys t-3:sta t-0:aan.

Verovelka / liikevaihto	t-3		t-2		t-1		t-0	
Verovelka=0	1 450	44 %	1 381	37 %	929	23 %	345	9 %
Alle 3%	756	23 %	833	22 %	703	18 %	221	6 %
3–5%	264	8 %	341	9 %	344	9 %	135	3 %
5–7%	198	6 %	198	5 %	227	6 %	118	3 %
7–11%	176	5 %	283	8 %	323	8 %	162	4 %
11–15%	98	3 %	153	4 %	213	5 %	116	3 %
Yli 15%	360	11 %	583	15 %	1 236	31 %	2 890	72 %
Yhteensä	3 302	100 %	3 772	100 %	3 975	100 %	3 987	100 %

Lähde: Verohallinto 10/2024.

Taulukko 11. Vertailujoukon yhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon. Kehitys t-3:sta t-0:aan.

Verovelka / liikevaihto	t-3		t-2		t-1		t-0	
Verovelka=0	7 952	79 %	9 097	79 %	9 436	78 %	9 164	76 %
Alle 3%	1 298	13 %	1 398	12 %	1 580	13 %	1 686	14 %
3–5%	236	2 %	278	2 %	370	3 %	397	3 %
5–7%	136	1 %	200	2 %	189	2 %	186	2 %
7–11%	119	1 %	162	1 %	135	1 %	180	1 %
11–15%	63	1 %	58	1 %	80	1 %	83	1 %
Yli 15%	243	2 %	279	2 %	303	3 %	397	3 %
Yhteensä	10 047	100 %	11 472	100 %	12 093	100 %	12 093	100 %

Lähde: Verohallinto 2/2025.

Konkurssiyhtiöiden ja toimivien yhtiöiden verovelkojen vertailussa havaittiin selkeitä eroja näiden kahden ryhmän välillä. Vertailun perusteella voidaan päätellä, että yhtiön kyky selviytyä toiminnassaan heikkenee merkittävästi, mikäli verovelan ja liikevaihdon välinen suhdeluku ylittää 5 %. Tämä suhdeluku toimii "indikaattorina" yhtiön taloudellisesta maksukyvyistä.⁵³

5.3.2 Yrityssaneeraus

Konkurssiyhtiöistä 11 % on ollut yrityssaneerauksessa ennen konkurssiin asettamista vuosina 2019–2023. Yrityssaneeraus on luonnollisesti yleisempää pidempään toimineilla yhtiöillä

⁵³ Tämän selvityksen lähtökohtana on ollut konkurssiin asetettujen yhtiöiden tarkastelu. Tarkasteltava joukko olisi tullut rajata verovelan perusteella, mikäli tavoitteena olisi ollut arvioida verovelkaisten yhtiöiden selviytymiskykyä yleisesti. Selvityksessä haluttiin kuitenkin vertailla konkurssiyhtiöiden verovelkoja toimivien yhtiöiden vastaaviin.

kuin lyhyen elinkaaren yhtiöillä.⁵⁴ Kaltaistetussa vertailujoukossa saneerausvaiheita oli samana ajanjaksona vain 22 yhtiöllä (0,2 %).

Taulukko 12. Yrityssaneerauksessa olleet osakeyhtiöt. Ajalta 3 vuotta ennen konkurssia.

Joukko	Kaikki yhtiöt, lkm	Yrityssaneerauksessa olleet yhtiöt, lkm	Yrityssaneerauksessa olleet yhtiöt, osuus
Konkurssiyhtiö	4 043	427	11 %
Vertailujoukko	12 093	22	0 %

Lähde: Verohallinto 4/2025.

5.3.1 Ulosotto

Konkurssiyhtiöistä keskimäärin 27 %:lla on ulosottovelkaa vuosi ennen konkurssiin asettamista. Ulosottovelan saldo ja ulosottovelkaisten osuus kasvaa toiminta-ajan myötä, ja vakiintuneissa yhtiöissä ne ovat keskiarvoa korkeammat.⁵⁵ Ulosottovelkaa esiintyy tasaisesti kaikissa liikevaihtoluokissa, paitsi yli 10 miljoonan liikevaihdon yhtiöissä, joissa osuus on keskiarvoa alhaisempi.⁵⁶ Toimialoista moottoriajoneuvojen kaupassa ja talonrakentamisessa ulosottovelkaisten osuus on keskimääräistä korkeampi. Näillä toimialoilla myös konkurssseja oli enemmän⁵⁷

Taulukko 13. Ulosottovelkaiset konkurssiyhtiöt, ajallinen kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia

Ulosottovelka	t-3	t-2	t-1	t-0
Ei ulosottovelkaa	3 232	3 504	2 894	1 593
Ulosottovelkaiset	70	268	1 081	2 394
Ulosottovelkaiset, osuus	2 %	7 %	27 %	60 %
Yhteensä	3 302	3 772	3 975	3 987

Lähde: Verohallinto 1/2025.

Taulukko 14. Ulosottovelan saldot, ajallinen kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia

Velan määrä	t-3	t-2	t-1	t-0
Ei ulosottovelkaa	3 232	3 504	2 894	1 593
Alle 1t€	13	38	97	218
1–10t€	28	82	230	374
10–50t€	17	97	456	829
50–100t€	4	17	141	460
100–500t€	6	29	134	449
500t–1m€	2	3	13	40
Yli 1m€	0	2	10	24
Yhteensä	3 302	3 772	3 975	3 987

Lähde: Verohallinto 1/2025.

⁵⁴ Korrelaatiomatriisi: muuttujien Yrityssaneeraus ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on positiivinen korrelaatio (0,11***).

⁵⁵ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien UlosottoSaldo_t1 ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on positiivinen korrelaatio (0,08***). Muuttujien Ulosotto_OnEi_t1 ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on myös positiivinen ja merkitsevä korrelaatio (0,05**).

⁵⁶ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien Ulosotto_OnEi_t1 ja Liikevaihto_t1 välillä ei ole merkitsevää korrelaatiota (0,01). Koska yli 10 milj.€ liikevaihtoluokan yhtiöitä on aineistossa vain 35, niin tätä liikevaihtoluokkaa koskevien havaintojen yleistettävyys on epävarmaa.

⁵⁷ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien Ulosotto_OnEi_t1 ja MoottoriajoneuvojenKauppa45 välillä on positiivinen korrelaatio (0,06***). Muuttujien Ulosotto_OnEi_t1 ja Talonrakentaminen41 välillä on positiivinen korrelaatio (0,05**).

5.4 Konkurssimenettelyjen tarkastelu

Tässä osiossa tarkastelemme konkurssija hakeneita tahoja, konkurssien etenemistä sekä rauenneista konkurssista tehtyjä rikosilmoituksia. Lisäksi tarkastelemme konkurssimenettelyyn ja konkurssiyhtiöiden selviytymiseen liittyvien tietojen välisiä riippuvuuksia korrelaatioiden perusteella. Korrelaatiomatriisi on esitetty liitteessä 2.

5.4.1 Konkurssiin hakija

Luokittelemme konkurssiin hakijat kolmeen luokkaan sen perusteella, onko konkurssiin asettamista hakenut velallinen itse (48 %), Verohallinto (32 %) vai muu velkoja (21 %). Joissakin tapauksissa hakijoita on voinut olla useita.

Taulukko 15. Konkurssihakemuksen hakija.

Hakija	Hakemusten lukumäärä	Osuus konkurssien lukumäärästä, %
Itse	1 952	48 %
Verohallinto	1 279	32 %
Muu velkoja	836	21 %
Konkurssien lukumäärä	4 043	101 %*

* Osassa konkurssija on ollut useita hakijoita.

Lähde: Verohallinto 3/2024.

Verohallinto on todennäköisemmin hakenut yhtiötä konkurssiin, jos se on ollut yrityssaneeraus⁵⁸ tai sillä on ollut velkoja ulosotossa.⁵⁹ Luonnollisesti verovelka ja siihen liittyvä maksujärjestely sekä verovelan suurempi osuus liikevaihdosta ovat yhteydessä Verohallinnon tekemään konkurssihakemukseen.⁶⁰

5.4.2 Konkurssin vaiheet

Luokittelemme konkurssin vaiheet kahteen pääluokkaan: rauenneet tai ei edenneet tapaukset sekä edenneet tai päättyneet tapaukset.

Taulukko 16. Konkurssin viimeisin vaihe.

Luokiteltu viimeisin konkurssivaihe	Viimeisin konkurssivaihe	Lkm yritykset
Rauennut tai ei edennyt	Asetettu	302
	Peruuntunut	60
	Rauennut	2 689
Edennyt tai päättynyt	Siirretty julkisselvitykseen	62
	Konkurssivalvonta	88
	Jakoluettelo vahvistettu	496
	Sovinto konkurssissa	3
	Loppukokous	343
Yhteensä	Yhteensä	4 043

Lähde: Verohallinto 1/2025.

⁵⁸ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien HakijaVero ja Yrityssaneeraus välillä on positiivinen korrelaatio (0,13**).

⁵⁹ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien HakijaVero ja UlosottoSaldo_t1 välillä on positiivinen korrelaatio (0,33***). Muuttujien HakijaMuu ja UlosottoSaldo_t1 välillä on heikompi, mutta merkitsevä positiivinen korrelaatio (0,04**). Sen sijaan muuttujien HakijaItse ja UlosottoSaldo_t1 välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,33***).

⁶⁰ Korrelaatiomatriisi: Muuttujaparien välillä on positiivinen korrelaatio: (1) HakijaVero ja VerovelkaSaldo_t1 (0,40***), (2) HakijaVero ja MaksujärjestelyLkm (0,07***) ja (3) HakijaVero ja VerovelkaLiikevaihto_t1 (0,41***).

Taulukossa 16 on esitetty konkurssien viimeisimmät vaiheet helmikuussa 2025. Konkursseista 3/4 raukeaa varojen puutteeseen tai ei muuten etene. Selvityksen taustamuuttujista liikevaihto korreloi vahvimmin konkurssin etenemisen kanssa.⁶¹ Taulukossa 17 on esitetty konkurssien eteneminen eri liikevaihtoluokissa. Lisäksi korrelaatioiden perusteella havaittiin, että konkurssi etenee todennäköisemmin, jos sitä on hakenut velallinen itse⁶² ja raukeaa todennäköisemmin, jos hakija on muu velkoja⁶³. Lisäksi konkurssi etenee todennäköisemmin, mikäli yhtiöllä on ollut maksujärjestely verovelasta⁶⁴ tai se on ollut yrityssaneerauksessa⁶⁵.

Taulukko 17. Liikevaihto vuosi ennen konkurssia ja konkurssin eteneminen.

Liikevaihto t-1	Ei edennyt	Edennyt	Yhteensä	Ei edennyt %	Edennyt %
Ei liikevaihtoa	653	41	694	94 %	6 %
Alle 30t€	415	29	444	93 %	7 %
30-100t€	549	46	595	92 %	8 %
100-300t€	773	175	948	82 %	18 %
300t-1m€	536	340	876	61 %	39 %
1-3m€	110	211	321	34 %	66 %
3-10m€	13	117	130	10 %	90 %
Yli 10m€	2	33	35	6 %	94 %
Kaikki yhteensä	3 051	992	4 043	75 %	25 %

Lähde: Verohallinto 4/2024, 1/2025.

5.4.3 Konkursseihin liittyvät rikostapaukset

Tässä luvussa tarkastelemme konkursseihin liittyviä rikostapauksia. Selvitykseen on saatu tietoja vain niistä rikostapauksista, joissa Verohallinto on ollut asianomistajana. Rikostapaukset keskittyvät rauenneisiin konkursseihin, koska näissä rikosoikeudellisissa prosesseissa velkojat käyttävät puhevaltaa itsenäisesti. Näin ollen selvityksessä ei ollut käytettävissä kattavaa rikostapausaineistoa, jonka perusteella pystyttäisiin luomaan kokonaiskuva kaikista konkurssien yhteydessä tapahtuneista rikoksista.

Rikostapauksia on elokuuhun 2025 mennessä kaikkiaan 257 kappaletta⁶⁶ eli noin 6,4 % selvityksen konkurssista. Selvityksen rikostapaukset ovat yhteydessä verovelan suurempaan määrään ja Verohallinnon tekemiin konkurssihakemuksiin. Verohallinnon hakemista konkurssista rikostapauksia oli 15 %. Vastaavasti rikostapauksissa on pienempi todennäköisyys siihen, että konkurssihakemuksen olisi tehnyt velallinen itse.⁶⁷

⁶¹ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien KonkurssiEdennyt ja Liikevaihto_t1 välillä on positiivinen korrelaatio (0,47**).

⁶² Korrelaatiomatriisi: Muuttujien KonkurssiEdennyt ja Hakijaltse välillä on positiivinen korrelaatio (0,09***).

⁶³ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien KonkurssiEdennyt ja HakijaMuu välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,09***).

⁶⁴ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien KonkurssiEdennyt ja MaksujärjestelyLkm välillä on positiivinen korrelaatio (0,21**).

⁶⁵ Korrelaatiomatriisi: Muuttujien KonkurssiEdennyt ja Yrityssaneeraus välillä on positiivinen korrelaatio (0,21**).

⁶⁶ Lähde: Verohallinto 8/2025.

⁶⁷ Korrelaatiomatriisi: muuttujien RikosilmoitusKonkurssista ja Verovelka_t1 välillä on positiivinen korrelaatio (0,13***) sekä RikosilmoitusKonkurssista ja VerovelkaLiikevaihto_t1 välillä on positiivinen korrelaatio (0,18***). Muuttujien RikosilmoitusKonkurssista ja HakijaVero välillä on positiivinen korrelaatio (0,19***) sekä RikosilmoitusKonkurssista ja Hakijaltse välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,19***).

Vaikka aineisto ei kata kaikkia konkurssien yhteydessä esiintyviä rikostapauksia, tietoja käytetään selvityksessä yhtenä harmaan talouden toimintaan viittaavana indikaattorina konkurssiyhtiöiden ryhmittelyä koskevassa tarkastelussa (luku 6).

6 Konkurssiyhtiöt ja harmaa talous

Tässä luvussa haemme vastauksia selvityksen tutkimuskysymyksiin 2 ja 3. Luvussa 6.1 pohdimme tutkimuskysymystä 2 eli selvitämme, ovatko konkurssiin asetetut yhtiöt riskialttiita harmaan talouden toiminnan näkökulmasta. Tarkastelemme harmaata taloutta verotarkastusten, harmaan talouden toiminnan todennäköisyyden ja saattohoidon näkökulmista. Yhdistämme tarkasteluja arvioimalla mahdollisten saattohoitotapausten harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä. Lisäksi vertaamme konkurssiyhtiöiden harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä kaltaistettuun vertailujoukkoon.

Selvityksen keskeisin tutkimuskysymys 3 liittyy konkurssiyhtiöiden ryhmittelyyn. Tässä yhteydessä selvitämme, miten konkurssiyhtiöt ryhmittyvät eli klusteroituvat niiden toiminta-ajan sekä taloustietojen perusteella. Teemme ryhmittelyn K-medoids klusterointimenetelmällä ja käytämme siinä yhtiöiden elinkaarta ja taloudellista toimintaa kuvaavia tietoja. Tarkastelemme klustereita selvittääksemme, voiko niistä tunnistaa konkurssien tai harmaan talouden toiminnan näkökulmasta riskialttiita yhtiöryhmiä. Klusterien välisiä eroja havainnollistamme yhteenvetotaulukolla, jossa esitämme klusterikohtaisesti keskeisimpien muuttujien jakaumat. Tämän tarkastelun esitämme luvussa 6.2.

Tarkemmat tiedot selvityksen muuttujista ja menetelmien soveltamisesta esittelemme liitteissä. Liite 1 käsittelee klusterointia ja liitteessä 2 on korrelaatiomatriisi, joka on tiivis yhteen veto selvityksessä tarkasteltujen muuttujien välisistä lineaarisista riippuvuuksista.

6.1 Konkurssiyhtiöiden riskialttius harmaan talouden toimintaan

Tarkastelemme konkurssiyhtiöiden harmaan talouden toimintaa verotarkastusten, arvioidun harmaan talouden toiminnan todennäköisyyden sekä saattohoitotapausten näkökulmista.

Verotarkastuksilla on merkittävä rooli harmaan talouden torjunnassa. Tarkastuskohteet valitaan pääsääntöisesti veroriskien perusteella. Yksi harmaan talouden torjunnan tavoitteista on poistaa markkinoilta ne, jotka toimivat lakien vastaisesti. Tästä syystä verotarkastuksilla ja konkurssilla on kiinteä yhteys.

Pelkästään verotarkastuksia tarkastelemalla emme kuitenkaan saa kokonaiskuvaa harmaan talouden toiminnasta, koska vain osa yhtiöistä verotarkastetaan. Siksi arvioimme yhtiöiden harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä myös ennustemallin avulla. Näin saamme arvion kaikkien konkurssiyhtiöiden harmaan talouden toiminnan todennäköisyydestä.

Lisäksi pyrimme tunnistamaan saattohoitotapauksia konkurssiyhtiöiden joukosta. Saattohoidon tarkoituksena on yleensä ajaa yhtiön liiketoiminta alas. Saattohoidon yhteydessä voi

esiintyä myös talousrikoksia, mikä tekee siitä harmaaseen talouteen kytkeytyvän ilmiön. Tarkastelemme muun muassa organisaatiohenkilöiden ja osoitetietojen muutoksia tunnistaksemme saattohoidon.

6.1.1 Verotarkastuksissa havaitut harmaan talouden teot

Noin 7 % konkurssiyhtiöistä eli 263 yhtiötä verotarkastettiin vuosina 2019–2023. Tehtyjä verotarkastuksia oli 270, mikä tarkoittaa, että osa yhtiöistä tarkastettiin useammin kuin kerran. Suurin osa verotarkastuksista oli tehty ennen konkurssiin asettamista. Konkurssi on usein seuraus verotarkastuksilla tehdyistä harmaan talouden havainnoista ja näistä seuranneista maksuunpanoista.

Verotarkastushavaintojen yhteyttä harmaan talouden toimintaan kuvataan kahden eri tiedon perusteella. Ensinnä tarkastelemme verotarkastustapausten etenemistä rikostapausharkintaan. Rikostapausharkinta tarkoittaa sitä, että Verohallinnossa harkitaan, tehdäänkö verotarkastustapaksesta rikosilmoitus poliisille vai ei. Toiseksi luokittelemme yhtiöt verotarkastusten havaintojen perusteella "harmaiksi" tai "valkoisiksi". Verotarkastushavainnot luokitellaan harmaiksi tekotavan, havainnon euromäärän ja liikevaihtoon suhteutetun euro-määrän perusteella.⁶⁸

Taulukko 18. Verotarkastusten rikostapausharkinnat ja harmaa-valkoinen luokittelu. Konkurssiyhtiöiden verotarkastukset ja muut verotarkastukset 2019 - 2023.

Luokittelu ja arvo	Konkurssiyhtiöt, verotarkastusten lkm	Konkurssiyhtiöt, osuus verotarkastuksista, %	Muut yhtiöt, verotarkastusten lkm	Muut yhtiöt, osuus verotarkastuksista, %
Rikostapausharkinta: on	197	73 %	1 312	27 %
Rikostapausharkinta: ei	73	27 %	3 478	73 %
Harmaa-valkoinen: harmaa	202	75 %	2 181	46 %
Harmaa-valkoinen: valkoinen	51	19 %	1 947	41 %
Harmaa-valkoinen: muu arvo	17	6 %	662	14 %
Yhteensä	270	100 %	4 790	100 %

Lähde: Verohallinto 4/2025.

Taulukossa 18 on esitetty konkurssiyhtiöihin ja muihin yhtiöihin tehtyt verotarkastukset ja niiden luokittelut. Konkurssiyhtiöissä tehdyistä verotarkastuksista 73 % on edennyt rikostapausharkintaan ja 75 % on luokiteltu verotarkastuksella tehtyjen havaintojen perusteella harmaan talouden toimijoiksi.⁶⁹ Kun verrataan näitä osuuksia muihin verotarkastuksiin, havaitaan, että konkurssiyhtiöt ovat harmaan talouden toiminnan näkökulmasta huomattavan riskisiä. Muista verotarkastuksista 27 % etenee rikostapausharkintaan ja 46 % luokitellaan verotarkastusten havaintojen perusteella harmaan toimijoiksi.

⁶⁸ Alaviitteeseen harmaa-valkoinen fraasi?

⁶⁹ Korrelaatiomatriisi: muuttujien HarmaaValkoinen_Harmaa ja VerotarkastusRikostapausharkinta välillä on positiivinen korrelaatio (0,86***).

Verotarkastukset ovat yhteydessä verovelan suurempaan määrään ja Verohallinnon tekemiin konkurssihakemuksiin. Vastaavasti verotarkastetuilla yhtiöillä on pienempi todennäköisyys tehdä konkurssihakemus itse kuin tarkastamattomilla yhtiöillä.⁷⁰

6.1.2 Harmaan talouden toiminnan todennäköisyys

Selvityksessä muodostetaan jokaiselle perusjoukon osakeyhtiölle ennuste sen harmaan talouden toiminnan todennäköisyydestä. Harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä ennustetaan koneoppimismallilla, jonka algoritmi on päätöspuihin perustuva XGBoost.⁷¹

Käytettävä malli on kehitetty Harmaan talouden selvitysyksikössä. Ennustamisen ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan malli verotarkastettuja yhtiöitä sisältävän opetusaineiston avulla. Opetusmallin vastemuuttuja on kaksiluokkainen tieto verotarkastuksesta. Luokittelu perustuu verotarkastusten havaintoihin, joiden perusteella verotarkastetut yhtiöt luokitellaan ”harmaan talouden toimijoiksi” tai ”ei harmaan talouden toimijoiksi”. Opetusmallissa on noin sata selittävää muuttujaa, kuten rekisteri- ja verotustietoja. Verotarkastuksen aiheuttamat tapahtumat on poistettu muuttujista syklisen päättelyn välttämiseksi. Malli oppii algoritmia hyödyntäen, millaiset ominaisuudet yhdistyvät toisalta harmaisiin verotarkastettuihin yhtiöihin, ja toisalta niihin, jotka eivät ole harmaita.

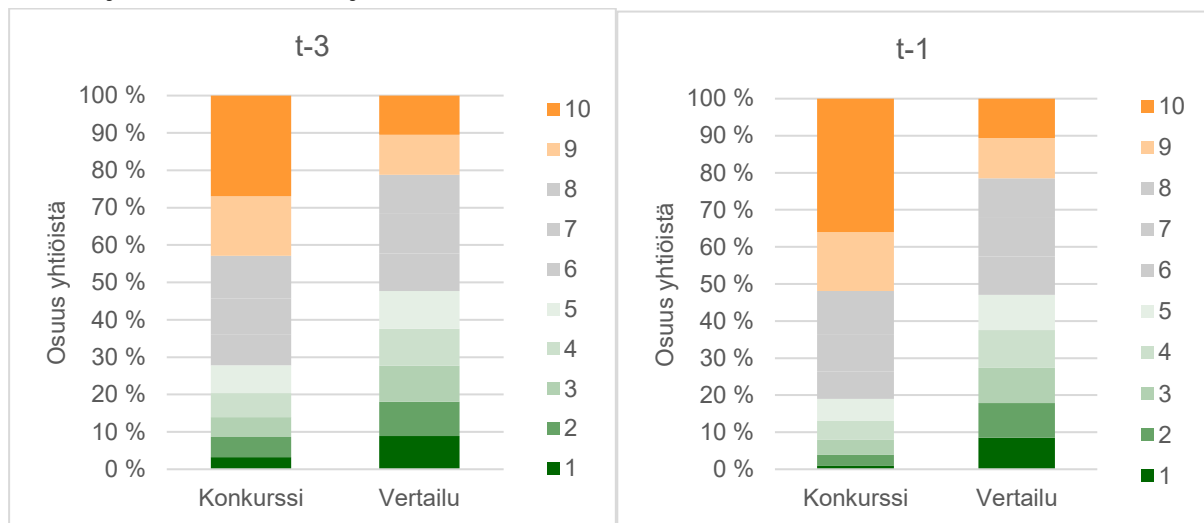
Ennustamisen toisessa vaiheessa opetettu malli sovitetaan selvityksen konkurssijoukkoon ja kaltaistettuun vertailujoukkoon, joihin kuuluvista yhtiöistä vain pieni osa on verotarkastettu. Näin ollen yhtiöiden harmaan talouden toiminta ei pääsääntöisesti ole tiedossa. Konkurssijoukolle ja vertailujoukolle on käytettävissä samat selittävät muuttujat, kuin opetusmallissa. Malli laskee niiden avulla jokaiselle yhtiölle ennusteen siitä, kuinka todennäköisesti se on harmaan talouden toimija.

Harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä ennustavassa mallissa merkittävimmit selittäviksi muuttujiksi nousevat tiedot, jotka kuvaavat yhtiön verotuskäyttäytymistä ja Verohallinnon verovalvontaa. Lisäksi taloustiedot, kuten velkaantuneisuus ja verovelan suhde liikevaihtoon, vaikuttavat arvioon harmaan talouden toiminnan todennäköisyydestä.

⁷⁰ Korrelaatiomatriisi: muuttujien Verotarkastus ja Verovelka_t1 välillä on positiivinen korrelaatio (0,16***). Muuttujien Verotarkastus ja Hakija vero välillä on positiivinen korrelaatio (0,14***) sekä Verotarkastus ja Hakija itse välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,14***).

⁷¹ XGBoost eli eXtreme Gradient Boosting on tehokas ohjatun oppimisen menetelmä, jossa rakennetaan joukko pieniä päätöspuita, joista jokainen pyrkii parantamaan ennusteen tarkkuutta.

Kuva 2. Konkurssijoukon ja vertailujoukon yhtiöiden sijoittuminen harmaan talouden riskidesiileihin, ajankohdat 3 vuotta ja 1 vuosi ennen konkurssia.

Lähde: Verohallinto 4–5/2025.

Esitämme harmaan talouden toiminnan todennäköisyydet niin sanottujen riskidesiilien avulla. Harmaan talouden toiminnan todennäköisyys lasketaan ensin kaikille tietyssä vuonna toiminnassa olleille osakeyhtiöille. Kaikki yhtiöt luokitellaan kymmeneen desiiliin mallin antamien todennäköisyyksien perusteella siten, että 10 % alhaisimman arvion saaneista yrityksistä menee desiiliin 1 ja 10 % korkeimman riskiarvion saaneista yrityksistä menee desiiliin 10.

Kuva 2 esittää konkurssijoukon ja kaltaistetun vertailujoukon yhtiöiden sijoittumista harmaan talouden riskidesiileihin. Samalla niitä verrataan kaikkien osakeyhtiöiden populaatioon. Vertailujoukon yhtiöt sijoittuvat melko tasaisesti kymmeneen riskidesiiliin. Toisin sanoen malli arvioi, että niiden harmaan talouden toiminnan todennäköisyys vastaa melko hyvin kaikkien osakeyhtiöiden riskitasoa. Sen sijaan konkurssiyhtiöiden harmaan talouden todennäköisyys painottuu selvästi keskimääräistä enemmän korkean riskin desiileihin. Vuosi ennen konkurssia konkurssiyhtiöistä 52 % sijoittuu riskidesiileihin 9 ja 10, kun vertailujoukolla tämä osuus on 22 %.⁷² Konkurssijoukosta vain 4 % sijoittuu riskidesiileihin 1 ja 2, kun vertailujoukolla tämä osuus on 18 %.⁷³

6.1.3 Saattohoito konkurssiyrityksissä

Pyrimme selvittämään, kuinka yleistä saattohoito on konkurssiyhtiöiden joukossa. Muodostimme arvion saattohoitotapausten määrästä erilaisten saattohoidon kohonneeseen riskiin viittaavien tietojen pohjalta. Tällaisia tietoja olivat esimerkiksi organisaatiohenkilöiden ja/tai osoitteen vaihtuminen ennen konkurssiin asettamista, konkurssiyhtiöiden keskittyminen samoille henkilöille ja/tai samoihin osoitteisiin sekä erityisesti osoite- ja organisaatiohenkilöiden keskittymät yhdistettynä edellä mainittuihin muutostilanteisiin.

⁷² Kaikista osakeyhtiöistä 20 % sijoittuu riskidesiileihin 9 ja 10.

⁷³ Kaikista osakeyhtiöistä 20 % sijoittuu riskidesiileihin 1 ja 2.

Löysimme aineistosta kaikkiaan 324 konkurssiyhtiötä (8 %), joissa on saattohoitoon viittaavia tietoja. Esitetty arvio on mitä todennäköisimmin saattohoidon esiintyvyyden alaraja, koska osoite- ja organisaatiohenkilöihin perustuva tarkastelu ei löydä anonyymien saattohoidon tapauksia, jossa yhtiön kaupparekisteritietoja ei päivitetä.

Saattohoitotapausten esiintyvyydessä havaitaan eroja konkurssin hakijatiedon perusteella. Eniten saattohoitotapauksia on Verohallinnon hakemissa konkurssissa ja vähiten tapauksissa, joissa hakijana on velallinen itse.⁷⁴

Saattohoitotapauksilla on negatiivinen korrelaatio yhtiön toiminta-ajan kanssa.⁷⁵ Lyhyen elinkaaren yhtiöistä noin 10 %:iin kohdistui epäily saattohoidosta, kun yli 15 vuotta toimineista yhtiöistä epäily kohdistui 3 %:iin.

Taulukko 19. Saattohoito ja yhtiön toiminta-aika.

Toiminta-aika	Yhteensä lkm	Saattohoito lkm	Saattohoito osuus %
Tieto puuttuu	56	2	4 %
0–18 kk	205	21	10 %
19–36 kk	722	69	10 %
3–5 v.	774	84	11 %
5–7 v.	508	47	9 %
7–10 v.	532	47	9 %
10–15 v.	508	31	6 %
15–25 v.	391	13	3 %
Yli 25 v.	347	10	3 %
Yhteensä	4 043	324	8 %

Lähde: Verohallinto 4/2024, 11/2024, 2/2025.

Saattohoitotapausten ja konkurssien raukeamisen välillä ei havaita vahvaa yhteyttä - saattohoitotapauksista 78 % ei edennyt jakovaiheeseen ja muissa konkurssissa vastaava osuus oli 75 %. Ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.⁷⁶ Havaintoja voi selittää se, että raukeamiset ovat hyvin yleisiä kaikissa konkurssissa. Lisäksi saattohoitotapausten tunnistaminen on epävarmaa.

Taulukko 20. Saattohoito ja konkurssin eteneminen.

Saattohoitotapaus	Yhteensä	Ei edennyt tai rauennut	Edennyt tai päättynyt
On	324	253	71
Ei	3 719	2 798	921
Yhteensä	4 043	3 051	992

Lähde: Verohallinto 11/2024, 1–2/2025.

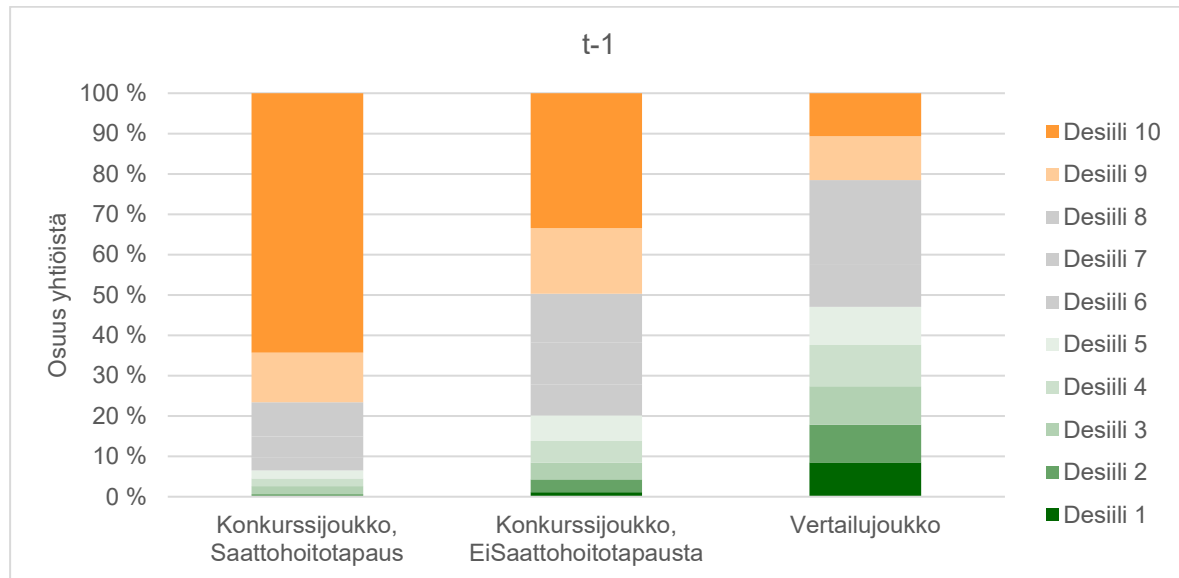
⁷⁴ Korrelaatiomatriisi: muuttujien SaattohoitoTapaus ja HakijaVero välillä on positiivinen korrelaatio (0,15***), SaattohoitoTapaus ja HakijaMuu välillä on positiivinen korrelaatio (0,08***), SaattohoitoTapaus ja HakijaTse välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,19***).

⁷⁵ Korrelaatiomatriisi: muuttujien SaattohoitoTapaus ja ToimintaAikaEnnenKonkurssia välillä on negatiivinen korrelaatio (-0,08***).

⁷⁶ Korrelaatiomatriisi: muuttujien SaattohoitoTapaus ja KonkurssiEdennyt välillä on negatiivinen korrelaatio, joka ei ole merkitsevä (-0,02).

Konkurssiyhtiöillä, joissa havaittiin saattohoitoon viittaavia tietoja, on harmaan talouden todennäköisyyttä ennustavan mallin mukaan muita konkurssiyhtiöitä suurempi harmaan talouden riski.⁷⁷ Malli arvioi, että 77 % saattohoitotapauksista ja 50 % muista konkurssiyhtiöistä sijoittui riskidesiileihin 9 ja 10, joissa harmaan talouden toiminnan todennäköisyys on suurinta. Kaltaistetussa vertailujoukossa kahteen riskisimpään desiiliin sijoittuu 22 % yhtiöistä.

Kuva 3. Saattohoito ja harmaan talouden toiminnan todennäköisyys.

Lähde: Verohallinto 11/2024, 2–5/2025.

6.2 Konkurssiyhtiöiden ryhmittely (klusterointi)

Ryhmittelemme konkurssiyhtiöt niiden elinkaaren vaiheen ja taloustietojen perusteella. Ryhmittely toteutetaan K-medoids klusterointimenetelmällä. Tavoitteena on muodostaa yritysjoukkoja eli klustereita, jotka kuvaavat konkurssiin johtavia tapahtumakulkuja.

Klusteroinnissa käytetään seuraavia muuttujia:

- toiminta-aika ennen konkurssia,
- liikevaihdon muutos,
- maksuvalmius,
- varat (taseen loppusumma),
- velat,
- tilikauden tulos/tappio ja
- oma pääoma.

Jokainen muuttuja saa kolme eri arvoa kolmelta konkurssin asettamisesta edeltäneeltä vuodelta. Vuosikohtaiset tiedot perustuvat elinkeinotoiminnan veroilmoituksen (6B) tietoihin. Tästä poikkeuksena on toiminta-aika, joka kuvaa konkurssiin asettamisvuoden tilannetta.

⁷⁷ Korrelaatiomatriisi: muuttujien SaattohoitoTapaus ja EnnusteHarmaa_t1 välillä on positiivinen korrelaatio (0,23***).

Kaikki muuttujat ovat luokiteltuja, jolloin ääriarvojen vaikutus tuloksiin eliminoiduu. Lisäksi luokittelussa puuttuville tiedoille, joita on aineistossa melko paljon, voidaan määrittää arvo. Tässä tarkastelussa puuttuvat tiedot tarkoittavat, että yhtiö ei ole antanut elinkeinotoiminnan veroilmoituksia Verohallinnolle. Muuttujien kuvaukset sekä luokittelu on esitetty liitteessä 1. Muuttujat mukailevat Laitinen ym (2014) tutkimuksessa käytettyjä tietoja.

6.2.1 Klusterit

Klusteroinnissa muodostuu kuusi ryhmää, joista on tunnistettavissa konkurssiin johtavia tapahtumakulkuja. Klusterit 1, 2 ja 6 edustavat pitkän elinkaaren yhtiöitä. Klusterissa 1 ovat yhtiöt, jotka ovat kokeneet ”hitaan kuoleman” ja klusterissa 2 ovat ”äkkikuoleman” kokeneet yhtiöt. Klusterissa 6 on pitkän elinkaaren yhtiöitä, joilta puuttuu tietoja konkurssia edeltävältä vuodelta (t-1). Yhtiöt, joilla on konkurssia edeltäviltä vuosilta paljon puuttuvia tietoja datassa, sijoittuvat klusteriin 3. Klusterit 4 ja 5 edustavat lyhyen elinkaaren yhtiöitä. Klusterissa 4 ovat lyhyimmän elinkaaren yhtiöt ja klusterissa 5 hieman kauemmin toimineet lyhyen elinkaaren yhtiöt. Yritysten lukumäärät klustereittain on esitetty taulukossa 21.

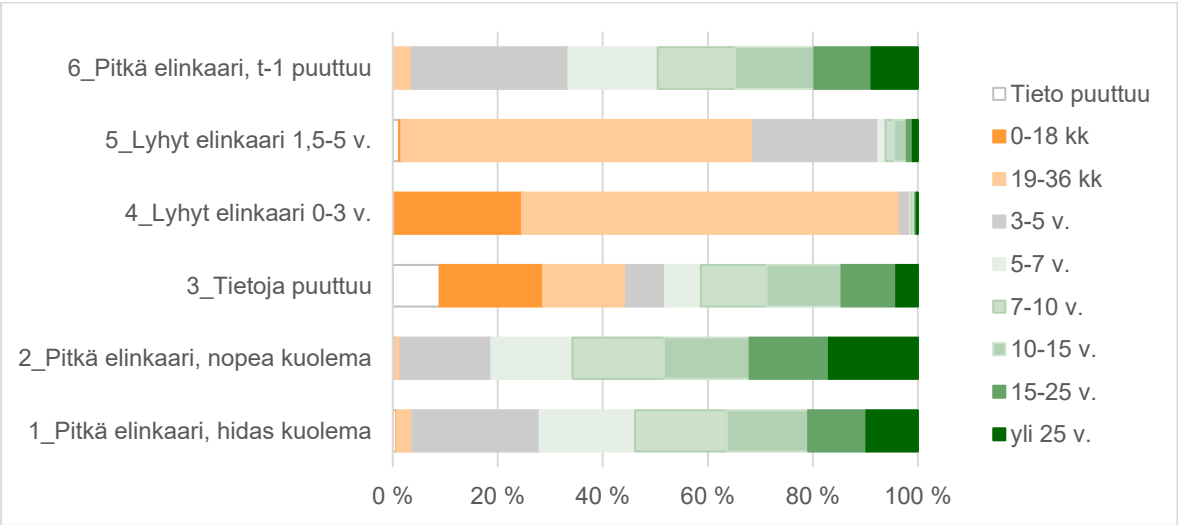
Taulukko 21. Konkurssseja edeltävät tapahtumakulut ja yritysten lukumäärät.

Klusteri nro	Kuvaus	Lukumäärä
1	Pitkä elinkaari, hidas kuolema	1 435
2	Pitkä elinkaari, nopea kuolema	827
3	Vaihteleva elinaika, puuttuvat tiedot	482
4	Lyhyt elinkaari	410
5	Lyhyt tai melko lyhyt elinkaari	423
6	Pitkä elinkaari, puuttuvat tiedot t-1	466
Lukumäärä yhteensä		4 043

Lähde: Verohallinto 3–4/2024.

Kuva 4 havainnollistaa yhtiöiden elinkaaren pituutta eri klustereissa. Pitkäikäisten yhtiöiden klustereita ovat 1, 2 ja 6. Lyhyen elinkaaren yhtiöt keskittyvät klustereihin 4 ja 5. Klusterissa 3 vallitseva ominaisuus on tietojen puuttuminen, ja siihen kuuluu eri-ikäisiä yhtiöitä.

Kuva 4. Yritysten toiminta-aikaa kuvaavat jakaumat eri klustereissa.

Lähde: Verohallinto 3–4/2024.

Taulukossa 22 esitetään klustereiden **keskihavainnot** ja niiden muuttujat. Luokkien arvot on muutettu kokonaisluvuiksi siten, että suurin numero kuvaa kunkin muuttujan ”parasta” arvoa ja pienin numero ”huonointa” arvoa. Puuttuvat tiedot on merkitty arvolla 0.⁷⁸ Taulukon alimalla rivillä on kaikkien muuttujien keskihavaintojen summa. Mitä suurempi kokonaissumma on, sitä pidempään yritys on toiminut taloustietojen perusteella kohtuullisen hyvin.

Taulukko 22. Klusterit, muuttujat ja keskihavainnot.

Muuttuja	Klusteri 1 hidas kuolema	Klusteri 2 nopea kuolema	Klusteri 3 tieto puuttuu	Klusteri 4 lyhel 0–3 v.	Klusteri 5 lyhel 1,5–5 v.	Klusteri 6 t-1 tieto puuttuu
ToimintaAikaEnnenKonkurssiaKk	4	6	4	2	2	5
LiikevaihtoAlvMyyntiMuutosProsentti_t1	2	5	1	6	3	1
LiikevaihtoAlvMyyntiMuutosProsentti_t2	5	3	1	8	9	5
LiikevaihtoAlvMyyntiMuutosProsentti_t3	5	5	1	0	8	5
MaksuvalmiusSuhde_t1	3	5	1	3	3	1
MaksuvalmiusSuhde_t2	3	6	1	0	5	5
MaksuvalmiusSuhde_t3	4	5	1	0	0	5
VaratVelatSuhde_t1	3	6	1	3	4	1
VaratVelatSuhde_t2	4	6	1	0	6	6
VaratVelatSuhde_t3	4	6	1	0	0	6
ElinkeinotoiminnanTulosTappio_t1	4	6	1	4	4	8*
ElinkeinotoiminnanTulosTappio_t2	4	6	1	0	6	6
ElinkeinotoiminnanTulosTappio_t3	4	7	1	0	0	7
OmaPaaoma_t1	3	7	1	4	4	1
OmaPaaoma_t2	4	7	1	0	6	7
OmaPaaoma_t3	4	7	1	0	0	7
Summa	60	93	19	30	60	76

(*) Klusterissa 6 keskihavainto saa korkean arvon muuttujaan ElinkeinotoiminnanTulosTappio_t1, koska se perustuu arvioverotukseen.

Lähde: Verohallinto 3–4/2024.

6.2.2 Klustereiden väliset erot

Tässä osiossa tarkastelemme klustereiden välisiä eroja konkurssien ja harmaan talouden toiminnan näkökulmasta. Tarkastelun lähtökohtana ovat klusterikohtaiset muuttujien jakaumat sekä korrelaatiot aiemmin luvuissa 5.3–6.1 kuvattujen muuttujien kesken. Taulukossa 23 esitetään yhteenveto konkurssiyhtiöiden jakaumista klustereittain ja muuttujittain. Korrelaatiomatriisi on liitteessä 2.

⁷⁸ Esimerkiksi yli 10 vuoden toiminta-aikaa kuvaa arvo 5 ja alle 18 kk toiminta-aikaa kuvaa arvo 1. Omapääomaa alle -50t € vastaa arvo 1 ja omapääomaa yli 50t € vastaa arvo 5.

Taulukko 23. Yhteenvetotaulukko muuttujien jakaumista klustereittain.

Muuttuja	Luokka	Klusteri1		Klusteri2		Klusteri3		Klusteri4		Klusteri5		Klusteri6	
Selviytyminen													
Verovelka	Ei Verovelkaa	265	18 %	238	29 %	191	40 %	132	32 %	109	26 %	39	8 %
	Alle 10t€	323	23 %	181	22 %	95	20 %	126	31 %	119	28 %	86	18 %
	10–50t€	570	40 %	260	31 %	113	24 %	129	31 %	151	36 %	226	48 %
	50–100t€	159	11 %	68	8 %	39	8 %	17	4 %	27	6 %	63	14 %
	100–500t€	105	7 %	63	8 %	27	6 %	6	1 %	17	4 %	42	9 %
	Yli 500t€	13	1 %	17	2 %	10	2 %	--	--	--	--	10	2 %
Verovelka- liikevaihto suhdeluku t-1	Ei verovelkaa	265	18 %	238	29 %	191	40 %	132	32 %	109	26 %	39	8 %
	Alle 3%	230	16 %	214	26 %	11	2 %	95	23 %	92	22 %	63	14 %
	3–5%	134	9 %	83	10 %	6	1 %	35	9 %	43	10 %	44	9 %
	5–7%	94	7 %	54	7 %	3	1 %	23	6 %	30	7 %	23	5 %
	7–9%	141	10 %	66	8 %	4	1 %	34	8 %	33	8 %	45	10 %
	11–15%	95	7 %	39	5 %	5	1 %	20	5 %	21	5 %	33	7 %
	Yli 15%	476	33 %	133	16 %	255	54 %	71	17 %	95	22 %	219	47 %
Maksu- järjestely	Ei maksujärjestelyä	492	34 %	289	35 %	358	74 %	240	59 %	194	46 %	134	29 %
	1 kpl	276	19 %	184	22 %	76	16 %	108	26 %	122	29 %	110	24 %
	2 kpl	212	15 %	112	14 %	33	7 %	41	10 %	57	13 %	78	17 %
	3–5 kpl	318	22 %	149	18 %	11	2 %	19	5 %	43	10 %	107	23 %
	6–9 kpl	124	9 %	80	10 %	4	1 %	2	0 %	7	2 %	29	6 %
	10 kpl tai yli	13	1 %	13	2 %	--	--	--	--	--	--	8	2 %
Yrityssaneeraus		205	14 %	100	12 %	10	2 %	20	5 %	39	9 %	50	11 %
Ulosotto- saldo t-1	Ei velkaa	1143	80 %	712	86 %	391	81 %	328	80 %	332	78 %	277	59 %
	Alle 10t€	100	7 %	52	6 %	39	8 %	41	10 %	38	9 %	57	12 %
	10–50t€	193	13 %	64	8 %	25	5 %	38	9 %	46	11 %	90	19 %
	50–100t€	61	4 %	20	2 %	13	3 %	9	2 %	10	2 %	28	6 %
	100–500t€	62	4 %	14	2 %	14	3 %	4	1 %	9	2 %	31	7 %
	Yli 500t€	8	1 %	5	1 %	3	1 %	--	--	--	--	7	2 %
Konkurssimenettely													
Hakija	Velallinen itse	738	51 %	508	61 %	160	33 %	209	51 %	212	50 %	125	27 %
	Verohallinto	463	32 %	215	26 %	82	17 %	128	31 %	144	34 %	247	53 %
	Muu hakija	243	17 %	109	13 %	239	50 %	75	18 %	71	17 %	99	21 %
Vaiheet	Rauennut tai ei edennyt	1058	74 %	464	56 %	459	95 %	364	89 %	351	83 %	355	76 %
	Edennyt tai jakoluettelo	377	26 %	363	44 %	23	5 %	46	11 %	72	17 %	111	24 %
Rikostapaus konkurssista		77	5 %	33	4 %	33	7 %	40	10 %	30	7 %	44	9 %
Verotarkastus													
Verotarkastus ennen konkurssia		80	6 %	67	8 %	18	4 %	10	2 %	14	3 %	58	12 %
Rikostapausharkinta		45	3 %	39	5 %	15	3 %	11	3 %	13	3 %	49	11 %
Harmaa talous													
Arvioverotus t-1		279	19 %	67	8 %	40	8 %	121	30 %	115	27 %	390	84 %
Saattohoitotapaus		82	6 %	47	6 %	41	9 %	39	10 %	36	9 %	79	17 %
Harmaan talouden todennäköi- syys, riski- desiili t-1	Matala 1-2	51	4 %	46	6 %	19	8 %	15	4 %	17	4 %	0	0 %
	Keskitaso 3-4	138	10 %	83	10 %	34	14 %	38	9 %	30	7 %	16	3 %
	Keskitaso 5-6	227	16 %	103	13 %	39	16 %	56	14 %	44	10 %	31	7 %
	Kohonnut 7-8	329	24 %	194	24 %	55	23 %	87	21 %	89	21 %	59	13 %
	Korkea 9-10	642	46 %	394	48 %	92	38 %	213	52 %	242	57 %	359	77 %

Lähde: Verohallinto 3/2024–5/2025.

Kokonaisarvion perusteella klusteri 6 "Pitkä elinkaari, t-1 puuttuu" on harmaan talouden toiminnan näkökulmasta riskialtis. Tämän klusterin yhtiöillä on suurin esiintyvyys ja vahvin korrelaatio monien konkurssisiin ja harmaan talouden toimintaan liittyvien kielteisten tietojen kanssa. Esimerkiksi 77 % klusterin 6 yhtiöistä sijoittuu harmaan talouden todennäköisyyden arvioinnissa kahteen riskisimpään desiiliin. Myös mahdollisia saattohoitotapauksia on suhteellisesti eniten klusterissa 6.⁷⁹

Muut pitkän elinkaaren yhtiöitä koskevat klusterit (klusterit 1 ja 2) edustavat yleisellä tasolla toista ääripäätä konkurssiyhtiöiden välisessä vertailussa. Taulukko 23 kuitenkin osoittaa, että

⁷⁹ Korrelaatiomatriisi: muuttujien Klusteri6 ja SaattohoitoTapaus välillä on positiivinen korrelaatio (0,12***);

kaikilla konkurssiyhtiöillä klusterista riippumatta on ennustemallin mukaan muita yrityksiä korkeampi harmaan talouden toiminnan todennäköisyys.

Lyhyen elinkaaren yhtiöitä koskevien klusterien (klusterit 4 ja 5) tulokset eivät ole yhtä selkeitä, mutta myös nämä klusterit korreloivat tietyiltä osin konkurssihin ja harmaan talouden toimintaan liittyvien kielteisten tietojen kanssa. Harmaan talouden todennäköisyysennuste vastaa konkurssiyhtiöiden keskimääräistä tasoa. Tämä tarkoittaa, että lyhyen elinkaaren klustereissa on 2,5–3 kertainen määrä korkeimman riskin yhtiöitä verrattuna kaikkiin suomalaisiin osakeyhtiöihin. Konkurssihin liittyviä rikostapauksia on lyhyimmän elinkaaren klusterissa 4 suhteellisesti eniten (10 %). Luonnollisesti myös yhtiöiden lyhyt elinkaari näkyy tuloksissa. Esimerkiksi velkojen kasvu ja näistä johtuvat maksujärjestelyt ja ulosotto ovat harvinaisempia lyhyen elinkaaren yhtiöissä kuin pitkän elinkaaren yhtiöissä. Lyhyen elinkaaren yhtiöiltä myös puuttuu etenkin konkurssia edeltävien vuosien tietoja, mikä tulee huomioida korrelaatioiden tulkinnoissa.⁸⁰

Klusteriin 3 sijoituville yhtiöille on ominaista merkittävät puutteet verotustiedoissa. Klusterin yhtiöt vaihtelevat iältään. Vanhemmat yhtiöt ovat tyypillisesti antaneet veroilmoituksia aikaisempina vuosina, mutta eivät enää konkurssia edeltävinä vuosina.⁸¹ Sen sijaan isolla osalla alle kolme vuotta toimineista yhtiöistä veroilmoitukset puuttuvat koko toiminta-ajalta.⁸² Puutteelliset tiedot vaikeuttavat klusterin analysointia. Esimerkiksi harmaan talouden ennustemalli ei anna ennustetta yli puolelle klusterin 3 yhtiöistä. Niillä yhtiöillä, joille malli on laskenut ennusteen, harmaan talouden riski on hieman muita konkurssiyhtiöitä pienempi (taulukko 23). Sen sijaan rikostapausten ja saattohoitotapausten määrä vastaa konkurssiyhtiöiden keskimääräistä tasoa. Rikostapaukset ja saattohoitotapaukset painottuvat hieman enemmän klusterin nuorempiin yhtiöihin.

⁸⁰ Harmaan talouden selvitysyksikön ilmiöselvityksessä 6/2024 *Lyhyen elinkaaren yhtiöiden harmaa talous* arvioitiin lyhyen elinkaaren yhtiöiden harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä räätälöidyllä mallilla, jossa verotarkastettujen yhtiöiden opetusjoukkoa rajattiin toiminta-ajan pituuden perusteella ja selittäviksi muuttujiksi valittiin tietoja, joita lyhyen elinkaaren yhtiöillä esiintyy. Malli ennusti lyhyen elinkaaren yhtiöiden harmaan talouden todennäköisyyden korkeaksi: selvityksessä esitettiin arvio, että yli kolmasosa lyhyen elinkaaren yhtiöistä olisi harmaan talouden toimijoita. Harmaan talouden todennäköisyyden ennustetta verrattiin myös kaupparekisteripoiston syihin. Korkein riskitaso yhdistyi yhtiöihin, jotka oli poistettu kaupparekisteristä laiminlyönnin vuoksi. Toiseksi korkein riskitaso yhdistyi yhtiöihin, jotka oli poistettu kaupparekisteristä konkurssin seurauksena. Alhaisimmat riskitasot havaittiin yhtiöillä, jotka oli poistettu kaupparekisteristä yritysjärjestelyn tai selvitystilan takia.

⁸¹ Ilmoitustiedot poimittiin vuosilta 2017–2023, joten vanhimpien yhtiöiden tarkastelua ei voitu tehdä kattavasti. Kuitenkin esimerkiksi 5–7 vuotta toimineista yhtiöistä 27 kpl (82 %) oli antanut viimeisen ilmoituksen 3–6 vuotta ennen konkurssia ja 6 kpl (18 %) ei ollut antanut lainkaan veroilmoitusta.

⁸² Alle 3 vuotta toimineita yhtiöitä oli klusterissa 171 kpl. Näistä 34 (20 %) antoi veroilmoituksen ainakin kerran ennen konkurssia.

7 Johtopäätökset

Selvityksessä tarkasteltiin vuosina 2022–2023 konkurssiin asetettuja osakeyhtiöitä, joita oli yhteensä 4 043 kappaletta. Analyysi keskittyi yhtiöiden taustatekijöihin, toimintaan ennen konkurssia ja itse konkurssimenettelyihin. Tuloksia verrattiin myös vertailuryhmiin, jotta voitiin tunnistaa mahdollisia eroja ja riskitekijöitä. Vertailuryhmiin valittiin yhtiöitä, jotka olivat kyenneet jatkamaan toimintaansa. Erityisesti selvitettiin, missä määrin konkurssiyhtiöihin liittyy harmaan talouden toimintaa verotarkastusten, harmaan talouden toiminnan todennäköisyyttä ennustavan mallin ja mahdollisten saattohoitotapausten perusteella. Lisäksi analysoimme konkurssseja edeltäviä kehityskulkuja klusteroimalla yhtiöitä niiden elinkaaren vaiheen sekä taloudellista toimintaa kuvaavien tietojen perusteella. Klusterianalyysin avulla pyrittiin tunnistamaan ryhmiä, joilla on kohonnut riski harjoittaa harmaan talouden toimintaa.

Konkurssiyhtiöt eivät poikkea suuresti muusta yhtiökannasta – toimialan suhdannekehitys näkyy konkurssitilastoissa

Konkurssiyhtiöt jakautuivat eri ikäisiin yhtiöihin ja valtaosa oli toiminut yli 3 vuotta. Liikevaihdon perusteella konkurssiyhtiöt olivat pääasiassa mikro- tai pienyrityksiä. Konkurssiyhtiöiden hallintorakenne oli usein yksinkertainen ja ne olivat omistajayrittäjävetoisia.

Konkurssit keskittyivät erityisesti rakentamiseen, kaupan alalle sekä majoitus- ja ravitsemistoimintaan. Lyhyen elinkaaren yhtiöitä oli keskimääräistä enemmän ravitsemistoimialalla ja talonrakentamisessa. Konkurssien suuri määrä näillä toimialoilla selittyy ainakin osin heikolla suhdannetilanteella. Rakennusala on kärsinyt laskusuhdanteesta vuoden 2022 puolivälistä lähtien ja ravitsemistoiminnan suhdanne on heikentynyt vuodesta 2023 alkaen.

Yhtiöiden maksuvaikeudet kulminoituvat usein verovelkoihin

Konkurssiyhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon kasvoi selvästi ennen konkurssia. Kolme vuotta ennen konkurssia noin neljänneksellä yhtiöistä verovelka ylitti 5 % liikevaihdosta, ja vuotta ennen konkurssia näin oli jo noin puolella. Konkurssiin asettamisvuonna valtaosalla yhtiöistä verovelka ylitti tämän rajan. Vertailujoukossa suhdeluku ylitti 5 %:n rajan vain pienellä osalla yhtiöistä. Selvityksen tulokset viittaavat siihen, että jo suhteellisen pieni verovelka kasvattaa konkurssin todennäköisyyttä tulevaisuudessa. Kun verovelan määrä suhteessa liikevaihtoon ylittää 5 %, vain harva yhtiö säilyy elinkelpoisena.

Verovelka ja siihen liittyvät maksujärjestelyt olivat luonnollisesti yhteydessä Verohallinnon tekemiin konkurssihakemuksiin. Lisäksi 11 % konkurssiyhtiöistä oli ollut yrityssaneerauksessa ennen konkurssia ja noin 27 %:lla oli ulosottovelkaa vuotta ennen konkurssia. Kolme neljästä konkurssista raukesi varojen puutteeseen.

Konkurssiyhtiöt ovat harmaan talouden toiminnan näkökulmasta riskisiä – erityisen riskialttiita ovat yhtiöt, joihin kohdistuu epäily saattohoidosta

Tutkimuksessa tarkasteltiin konkurssiyhtiöiden yhteyksiä harmaaseen talouteen kolmesta näkökulmasta: verotarkastusten, ennustetun harmaan talouden toiminnan todennäköisyyden ja mahdollisten saattohoitotapausten perusteella. Verotarkastukset paljastivat, että konkurssiyhtiöt ovat selvästi alttiimpia harmaan talouden toiminnalle kuin muut verotarkastetut yritykset. Kolme neljästä tarkastetusta konkurssiyhtiöstä luokiteltiin harmaan talouden toimijoiksi verotarkastuksella tehtyjen havaintojen perusteella. Yhtä suuri osa tapauksista eteni myös rikostapausharkintaan.

Ennustemalli vahvisti verotarkastusten perusteella saadut havainnot. Yli puolet konkurssiyhtiöistä sijoittui korkeimman harmaan talouden riskin luokkiin. Tämä tarkoittaa, että konkurssiyhtiöiden joukossa on noin 2,5 kertainen määrä korkeimman riskin yhtiöitä verrattuna kaikkiin suomalaisiin osakeyhtiöihin. Lisäksi noin 8 % konkurssiyhtiöistä herätti epäilyjä saattohoidosta. Näissä yhtiöissä harmaan talouden riski oli erityisen korkea. Tulokset osoittavat, että konkurssiyhtiöt vaativat erityistä huomiota harmaan talouden torjunnassa.

Konkurssiyhtiöt ryhmittyvät niiden elinkaaren pituuden perusteella – myös ryhmien välisiä eroja on mahdollista tunnistaa

Konkurssiyhtiöt jakautuivat kuuteen klusteriin. Yhtiön elinkaaren pituus osoittautui vahvimaksi ryhmitteleväksi tekijäksi. Kolme klusteria edusti pitkän elinkaaren yhtiöitä ja kaksi lyhyen elinkaaren yhtiöitä. Lisäksi yksi klusteri koostui yhtiöistä, joiden toiminta-aika oli vaihteleva ja joista oli saatavilla vain vähän tietoja.

Pitkän elinkaaren yhtiöitä edustavista klustereista konkurssien ja harmaan talouden toiminnan todennäköisyyden näkökulmista riskialttein oli se, jonka yhtiöiltä puuttui tietoja konkurssiin asettamisvuodelta. Tätä edeltäviltä vuosilta yhtiöt olivat pääsääntöisesti toimittaneet tietonsa asianmukaisesti. Tämän klusterin yhtiöillä oli voimakkain riippuvuus konkurssisiin ja harmaan talouden toimintaan liittyvien kielteisten tietojen kanssa. Muut pitkän elinkaaren yhtiöitä koskevat klusterit edustivat yleisesti ottaen toista ääripäätä konkurssiyhtiöiden välisessä tarkastelussa.

Lyhyen elinkaaren yhtiöitä sisältävien klustereiden tulokset eivät ole yhtä selkeitä, mutta myös näissä klustereissa havaittiin yhteyksiä konkurssiin ja harmaan talouden toimintaan liittyviin kielteisiin tietoihin. Erityisesti klusterissa, jolle oli ominaista merkittävät puutteet verotustiedoissa, luotettavan analyysin tekeminen oli haastavaa. Vaikka harmaan talouden toiminnan todennäköisyys näyttää näissä yhtiöissä alhaiselta, tämä arvio on todennäköisesti seurausta puutteellisista tiedoista. Rikos- ja saattohoitotapausten esiintyvyys on kuitenkin kyseisessä klusterissa keskimääräisellä tasolla.

Konkurssiyhtiöt harmaan talouden riskinä

Vaikka konkurssiyhtiöt eivät kokonaisuutena poikkea merkittävästi muusta yhtiökannasta, niihin liittyy keskimääräistä suurempi riski harmaan talouden toimintaan. Harmaan talouden toiminnan todennäköisyys on muita osakeyhtiöitä suurempi kaikilla konkurssiyhtiöillä.

Todennäköisyys on korkea erityisesti niissä tapauksissa, joissa havaitaan puutteita veroilmoittamisessa tai viitteitä saattohoidosta. Verovelkojen kasautuminen ja verovelvoitteiden

laiminlyönti korostuvat usein ennen konkurssia, ja nämä tekijät voivat toimia varoitusmerkeinä harmaan talouden toiminnasta. Tulokset korostavat tarvetta kohdennetulle valvonnalle erityisesti riskialttiilla toimialoilla ja yhtiöissä, joiden taloudellinen raportointi on puutteellista.

8 Lähteet

- Box, M.; Gratzner, K. & Lin, X. (2019). The Asymmetric Effect of Bankruptcy Fraud in Sweden: A Long-Term Perspective. *Journal of Quantitative Criminology*, 35, 287-312.
- Gatti, D.; Gallegati, M.; Greenwald, B.; Russo, A. & Stiglitz, J. (2006). Business fluctuations in a credit-network economy. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 370(1), 68-74.
- Gatti, D.; Gallegati, M.; Greenwald, B.; Russo, A. & Stiglitz, J. (2009). Business fluctuations and bankruptcy avalanches in an evolving network economy. *Journal of Economic Interaction and Coordination*, 4, 195-212.
- Goulas, E. & Zervoyianni, A. (2013). Economic growth and crime: does uncertainty matter? *Applied Economics Letters*, 20(5), 420-427.
- Goulas, E. & Zervoyianni, A. (2015). Economic growth and crime: Is there an asymmetric relationship? *Economic Modelling*, 49, 286-295.
- Harmaan talouden selvitysyksikkö (2024) Lyhyen elinkaaren yhtiöiden harmaa talous, 6/2024.
- Laitinen, E (2021) Analyzing business-failure-process risk: evidence from Finland. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 19(4), 571-595.
- Laitinen, E. K.; Camacho-Miñanob, M. & Muñoz-Izquierdoc, N. (2023). A review of the limitations of financial failure prediction research. *Revista de Contabilidad Spanish Accounting Review*, 26 (2), 255-273.
- Laitinen, E. K.; Lukason, O. & Suvas, A. (2014). Are firm failure processes different? Evidence from seven countries. *Investment Management and Financial Innovations*, 11(4).
- Miller, M. H. (1991). Leverage. *Journal of Finance*, 46(2), 479-488.
- Vikström, M. (2019). Yrityksen saattohoito: mitä se on, miten sitä säännellään ja onko sääntely tehokasta? *Lapin yliopisto, Maisteritutkielma*, Oikeustaloustiede.

Lait ja asetukset

Konkurssilaki 120/2004

Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä 137/2004

Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta 109/1995

Osakeyhtiölaki 624/2006

Rikoslaki 39/1889

Sähköiset lähteet

Harmaa talous & talousrikollisuus. *Yritysten hyväksikäyttö*. Luettavissa [Yritysten hyväksikäyttö - Harmaa talous & talousrikollisuus](#). Viitattu 10.6.2025.

Konkurssiasiamiehen toimisto. *Suosituks*. Luettavissa [Suositukset - Konkurssiasiamiehen toimisto](#). Viitattu 10.6.2025.

Konkurssiasiamiehen toimisto. *Konkurssiasiamiehen toimiston toimintakertomus 2024*. Luettavissa [Konkurssiasiamiehen toimiston toimintakertomus 2024 - Konkurssiasiamiehen toimisto](#). Viitattu 10.6.2025.

Konkurssiasiamiehen toimisto. *Konkurssimenettely*. Luettavissa [Konkurssimenettely - Konkurssiasiamiehen toimisto](#). Viitattu 10.6.2025.

Finlex. *Ennakkopäätökset, KKO 2009:77*. Luettavissa [KKO:2009:77 | 1.10.2009 | Ennakkopäätökset | Korkein oikeus | Finlex](#). Viitattu 10.6.2025.

Oikeusministeriö. *Tiedote 27.8.2004*. Luettavissa [Uusi konkurssilaki tulee voimaan syyskuun alusta - Vuogatvuhtaministeriija \(oikeusministerio.fi\)](#). Viitattu 10.6.2025.

Oikeusrekisterikeskus. *Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri*. Luettavissa [Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri - Oikeusrekisterikeskus](#). Viitattu 10.6.2025.

9 Luettelo kuvista ja taulukoista

Kuva 1. Suhdannekehitys eräillä toimialoilla 2019–2023. Myynnin volyymin neljännesvuosittaiset trendisarjat. Indeksä 2020=100.	16
Kuva 2. Konkurssijoukon ja vertailujoukon yhtiöiden sijoittuminen harmaan talouden riskidesiileihin, ajankohdat 3 vuotta ja 1 vuosi ennen konkurssia.	25
Kuva 3. Saattohoito ja harmaan talouden toiminnan todennäköisyys.	27
Kuva 4. Yritysten toiminta-aikaa kuvaavat jakaumat eri klustereissa.	28
Taulukko 1. Kohdejoukon konkurssiyhtiöt.	11
Taulukko 2. Vertailujoukot.	11
Taulukko 3. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden toiminta-ajat.	12
Taulukko 4. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden sijoittuminen liikevaihtoluokkiin.	13
Taulukko 5. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden vastuuhenkilöiden lukumäärä.	14
Taulukko 6. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden osakkaiden lukumäärä.	14
Taulukko 7. Konkurssiyhtiöiden ja vertailujoukon yhtiöiden toimiala.	15
Taulukko 8. Konkurssiyhtiöiden verovelka. Kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia.	17
Taulukko 9. Vertailujoukon yhtiöiden verovelka. Kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia.	17
Taulukko 10. Konkurssiyhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon. Kehitys t-3:sta t-0:aan.	18
Taulukko 11. Vertailujoukon yhtiöiden verovelka suhteessa liikevaihtoon. Kehitys t-3:sta t-0:aan.	18
Taulukko 12. Yrityssaneerauksessa olleet osakeyhtiöt. Ajalta 3 vuotta ennen konkurssia.	19
Taulukko 13. Ulosottovelkaiset konkurssiyhtiöt, ajallinen kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia.	19
Taulukko 14. Ulosottovelan saldot, ajallinen kehitys 0–3 vuotta ennen konkurssia.	19
Taulukko 15. Konkurssihakemuksen hakija.	20
Taulukko 16. Konkurssin viimeisin vaihe.	20
Taulukko 17. Liikevaihto vuosi ennen konkurssia ja konkurssin eteneminen.	21
Taulukko 18. Verotarkastusten rikostapausharkinnat ja harmaa-valkoinen luokittelu. Konkurssiyhtiöiden verotarkastukset ja muut verotarkastukset 2019 - 2023.	23
Taulukko 19. Saattohoito ja yhtiön toiminta-aika.	26
Taulukko 20. Saattohoito ja konkurssin eteneminen.	26
Taulukko 21. Konkursseja edeltävät tapahtumakulut ja yritysten lukumäärät.	28
Taulukko 22. Klusterit, muuttajat ja keskihavainnot.	29
Taulukko 23. Yhteenvetotaulukko muuttajien jakaumista klustereittain.	30

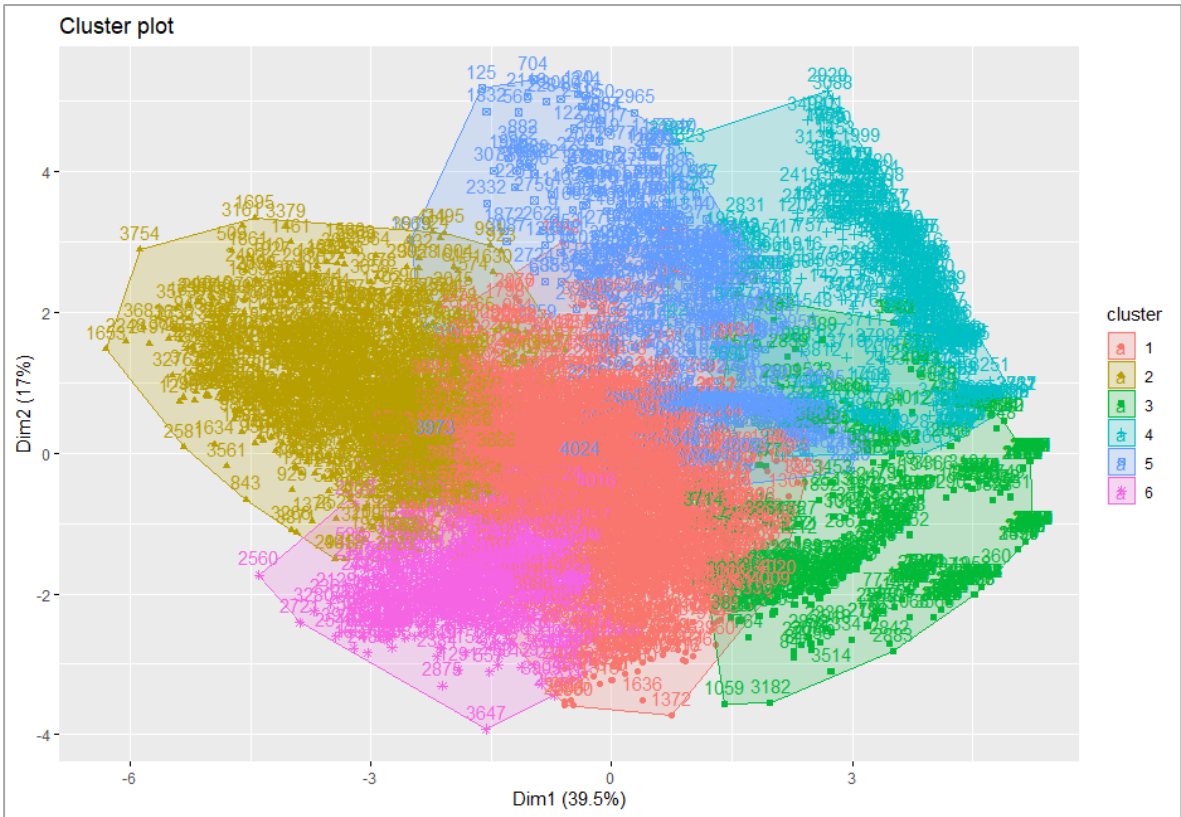
Liitteet

Liite 1. Klusterointi

Liite 2. Korrelaatiomatriisi

Liite 1. Klusterointi

Kuva 1. K-medoids menetelmällä muodostetut klusterit.

Lähde: Verohallinto 3–4/2024.

Taulukko 1. Klusterointimuuttujat ja niiden kuvaukset.

Muuttuja	Kuvaus
ToimintaAikaEnnenKonkurssia	Kuinka kauan ollut Verohallinnon rekistereissä ennen konkurssia (kk)
LiikevaihtoMuutos_t1	Liikevaihdon (tai Alv-myyntin) muutos edellisvuodesta, konkurssivuosi-1
LiikevaihtoMuutos_t2	Liikevaihdon (tai Alv-myyntin) muutos edellisvuodesta, konkurssivuosi-2
LiikevaihtoMuutos_t3	Liikevaihdon (tai Alv-myyntin) muutos edellisvuodesta, konkurssivuosi-3
MaksuvalmiusSuhde_t1	Rahoitusomaisuus yhteensä / lyhytaikaiset velat, konkurssivuosi-1
MaksuvalmiusSuhde_t2	Rahoitusomaisuus yhteensä / lyhytaikaiset velat, konkurssivuosi-2
MaksuvalmiusSuhde_t3	Rahoitusomaisuus yhteensä / lyhytaikaiset velat, konkurssivuosi-3
VaratYhteensä_t1	Tasearvo, konkurssivuosi-1
VaratYhteensä_t2	Tasearvo, konkurssivuosi-2
VaratYhteensä_t3	Tasearvo, konkurssivuosi-3
VelatYhteensä_t1	Velat yhteensä, konkurssivuosi-1
VelatYhteensä_t2	Velat yhteensä, konkurssivuosi-2
VelatYhteensä_t3	Velat yhteensä, konkurssivuosi-3
TilikaudenTulosTappio_t1	Tilikauden voitto tai tappio, konkurssivuosi-1
TilikaudenTulosTappio_t2	Tilikauden voitto tai tappio, konkurssivuosi-2
TilikaudenTulosTappio_t3	Tilikauden voitto tai tappio, konkurssivuosi-3
Omapääoma_t1	Omapääoma, konkurssivuosi-1
Omapääoma_t2	Omapääoma, konkurssivuosi-2
Omapääoma_t3	Omapääoma, konkurssivuosi-3

Taulukko 2. Klusterointimuuttujien arvot.

Muuttuja	Arvot
ToimintaAikaEnnenKonkurssia	tieto puuttuu; 0...18 kk; 19...36 kk; 37...60 kk; 61...84 kk; 85...120 kk, 121...180 kk; 181...300 kk; yli 300 kk
LiikevaihtoMuutos_t1 – t3	tieto puuttuu; <-100%; -100...-50%; -50...-15%; -15...-0%; 0...15%; 15...50%; 50...<100%; 100%; >100%
MaksuvalmiusSuhde_t1 – t3	tieto puuttuu tai 0; >0...0,2; 0,2...0,5; 0,5...0,75; 0,75...<1; 1; >1...2; 2...10; >10
VaratYhteensä_t1 – t3	tieto puuttuu; ≤0€; >0...10t€; 10...50t€; 50...100t€; 100...250t€; 250...500t€; 500t...1m€; 1...5m€; >5m€
VelatYhteensä_t1 – t3	tieto puuttuu; ≤0€; >0...10t€; 10...50t€; 50...100t€; 100...250t€; 250...500t€; 500t...1m€; 1...5m€; >5m€
TilikaudenTulosTappio_t1 – t3	tieto puuttuu; ≤-250t€; -250...-50t€; -50...-10t€; -10t...0€; >0...10t€; 10...50t€, 50...250t€, >250t€
Omapääoma_t1 – t3	tieto puuttuu; ≤-250t€; -250...-50t€; -50...-10t€; -10t...<0€; 0€; >0...10t€, 10...50t€, 50...250t€, >250t€

Liite 2. Korrelaatiomatriisi

Korrelaatiomatriisi osa 1.

RYHMÄ	MUUTTUJA	Klusteri1	Klusteri2	Klusteri3	Klusteri4	Klusteri5	Klusteri6	Toiminta Aika	Liike- vaihto_t1	Vastuu henkilo Lkm_t1	Talonraken- taminen41	Erikoistunut Rakentami- nen43	Ravitsemis- toiminta56	Moottori- ajoneuvojen Kauppa45	Vahittais- kauppa47
Klusteri	Klusteri1	1.00													
	Klusteri2	-0.38***	1.00												
	Klusteri3	-0.27***	-0.19***	1.00											
	Klusteri4	-0.25***	-0.17***	-0.12***	1.00										
	Klusteri5	-0.25***	-0.17***	-0.13***	-0.11***	1.00									
	Klusteri6	-0.27***	-0.18***	-0.13***	-0.12***	-0.12***	1.00								
Yritys	ToimintaAika	0.22***	0.28***	-0.12***	-0.39***	-0.29***	0.09***	1.00							
	Liikevaihto_t1	0.01	0.28***	-0.45***	-0.01	0.05**	0.04**	0.15***	1.00						
	VastuuhenkilöLkm_t1	0.11***	0.15***	-0.38***	0.01	0.05**	-0.01	0.08***	0.30***	1.00					
	Talonrakentaminen41	-0.06***	0.02	-0.04*	0.05**	0.01	0.06***	-0.05***	0.11***	-0.03	1.00				
	ErikoistunutRakentaminen43	-0.01	0.03	-0.05**	-0.02	0.02	0.03	0.03*	0.09***	-0.03*	-0.12***	1.00			
	Ravitsemistoiminta56	-0.02	-0.07***	0.04**	0.06***	0.06***	-0.04**	-0.15***	0.00	-0.03*	-0.13***	-0.10***	1.00		
	Moottori ajoneuvojenKauppa45	-0.01	-0.02	-0.02	0.03*	-0.02	0.05**	-0.01	0.03*	-0.03	-0.09***	-0.07***	-0.07***	1.00	
	Vahittaiskauppa47	0.04**	-0.01	-0.01	0.03*	-0.03*	-0.05**	0.00	0.00	0.02	-0.11***	-0.09***	-0.10***	-0.06***	1.00
Maksu- vaikeu- det	Verovelka_t1	0.10***	-0.03	-0.11***	-0.11***	-0.05**	0.15***	0.23***	0.24***	-0.07***	0.10***	0.08***	-0.08***	0.08***	-0.05***
	Verovelka_OnEi_t1	0.10***	-0.05***	-0.14***	-0.06***	-0.01	0.13***	0.15***	0.14***	-0.07***	0.07***	0.06***	-0.02	0.07***	-0.03
	MaksujärjestelytLkm	0.16***	0.10***	-0.22***	-0.15***	-0.09***	0.08***	0.28***	0.39***	0.06***	0.06***	0.07***	-0.06***	0.02	-0.02
	VerovelkaLiikevaihto_t1	0.09***	-0.16***	0.06***	-0.10***	-0.06***	0.16***	0.13***	-0.27***	-0.19***	0.02	0.03*	-0.07***	0.05**	-0.05***
	Yrityssaneeraus	0.09***	0.03	-0.10***	-0.06***	-0.01	0.00	0.11***	0.25***	0.04*	-0.02	0.07***	-0.04*	-0.01	-0.03*
	Ulosotto_t1	0.06***	-0.08***	-0.07***	-0.05***	-0.03	0.16***	0.08***	-0.01	-0.07***	0.05**	0.03	-0.03*	0.06***	-0.03*
	Ulosotto_OnEi_t1	0.05**	-0.06***	-0.09***	-0.05**	-0.01	0.15***	0.05**	0.01	-0.06***	0.05**	0.03	-0.00	0.06***	-0.02
Kon- kurssi	Hakijaltse	0.05**	0.13***	-0.11***	0.02	0.01	-0.15***	0.01	0.07***	0.25***	-0.12***	-0.05**	0.04**	-0.06***	0.11***
	HakijaVero	0.01	-0.06***	-0.12***	-0.00	0.02	0.17***	-0.01	0.06***	-0.06***	0.08***	0.04**	-0.09***	0.10***	-0.05***
	HakijaMuu	-0.07***	-0.09***	0.26***	-0.02	-0.03*	0.01	-0.00	-0.15***	-0.23***	0.06***	0.01	0.04**	-0.04**	-0.08***
	KonkurssiEdennytyt	0.03	0.23***	-0.17***	-0.10***	-0.06***	-0.01	0.26***	0.47***	0.18***	-0.04**	0.01	-0.06***	0.01	0.00
	RikostapausKonkurssista	-0.03	-0.05**	0.01	0.05**	0.01	0.05**	-0.06***	-0.04**	-0.07***	0.02	0.00	0.01	0.02	-0.03
Harmaa talous	Verotarkastus	-0.03*	0.04*	-0.04**	-0.04**	-0.03*	0.11***	0.05***	0.09***	-0.01	0.05***	0.02	-0.03	0.06***	-0.04**
	VerotarkRikostapausHarkinta	-0.04**	0.01	-0.02	-0.03	-0.02	0.12***	0.03	0.05***	-0.03*	0.03	0.01	-0.02	0.08***	-0.04**
	HarmaaValkoinen_Harmaa	-0.04**	0.02	-0.02	-0.04*	-0.02	0.12***	-0.09***	0.23***	0.01	0.04*	-0.01	-0.03	0.10***	-0.06***
	EnnusteHarmaa_t1	-0.08***	-0.04*	-0.21*** (1)	0.05**	0.08***	0.25***	-0.09***	0.23*** (1)	0.01	0.04*	-0.01	-0.03	0.10***	-0.06***
	DesiiliHarmaa_t1	0.03	0.05**	-0.45*** (1)	0.06***	0.09***	0.21***	-0.06***	0.37*** (1)	0.21***	0.04**	0.01	-0.01	0.06***	-0.05**
	Arvioverotus_t1	-0.07***	-0.28***	-0.13***	0.05**	0.03	0.51***	-0.10***	-0.07***	-0.05**	0.08***	0.04**	0.03*	0.06***	-0.05**
	SaattohoitoTapaus	-0.06***	-0.04**	0.01	0.02	0.01	0.12***	-0.08***	0.04**	-0.04*	0.04*	0.03	-0.03*	0.08***	-0.05***

Korrelaatiomatriisi osa 2.

RYHMÄ	MUUTTUJA	Verovelka_t1	Verovelka_OnEi_t1	Maksu_jarjestelytLkm	VerovelkaLv_t1	Yrityssaneeraus	Ulosotto_t1	Ulosotto_OnEi_t1	HakijaItse	HakijaVero	HakijaMuu	KonkurssiEdennyt	RikostapausKonkurssista	Vero_tarkastus	VerotarkRikosharkinta	HarmaaValk_Harmaa	EnnusteHarmaa_t1	DesiiliHamaa_t1	Arvioverotus_t1	SaattohoitoTapaus
Maksu vaikeudet	Verovelka_t1	1.00																		
	Verovelka_OnEi_t1	0.81***	1.00																	
	MaksujarjestelytLkm	0.43***	0.36***	1.00																
	VerovelkaLv_t1	0.70***	0.68***	0.13***	1.00															
	Yrityssaneeraus	0.25***	0.13***	0.21***	0.10***	1.00														
	Ulosotto_t1	0.38***	0.31***	0.04**	0.41***	0.19***	1.00													
	Ulosotto_OnEi_t1	0.36***	0.34***	0.05**	0.39***	0.15***	0.88***	1.00												
Konkurssi	HakijaItse	-0.40***	-0.35***	-0.03*	-0.45***	-0.14***	-0.33***	-0.34***	1.00											
	HakijaVero	0.40***	0.32***	0.07***	0.41***	0.13***	0.33***	0.33***	-0.65***	1.00										
	HakijaMuu	0.05***	0.07***	-0.03	0.09***	0.03	0.04**	0.05**	-0.49***	-0.31***	1.00									
	KonkurssiEdennyt	0.16***	0.01	0.21***	-0.11***	0.21***	0.01	-0.02	0.09***	-0.01	-0.09***	1.00								
	RikostapausKonkurssista	0.13***	0.12***	-0.02	0.18***	-0.00	0.10***	0.07***	-0.19***	0.19***	0.02	-0.13***	1.00							
Harmaa talous	Verotarkastus	0.16***	0.09***	0.06***	0.08***	0.06***	0.08***	0.06***	-0.14***	0.14***	0.02	0.04**	0.06***	1.00						
	VerotarkRikosharkinta	0.16***	0.08***	0.03	0.10***	0.03*	0.08***	0.06***	-0.15***	0.15***	0.01	0.03*	0.08***	0.83***	1.00					
	HarmaaValkoinen_Harmaa	0.16***	0.09***	0.03	0.10***	0.04**	0.08***	0.06***	-0.14***	0.15***	0.00	0.05***	0.06***	0.75***	0.82***	0.86***				
	EnnusteHarmaa_t1	0.27***	0.21***	0.09***	0.19***	0.10***	0.22***	0.24***	-0.28***	0.35***	-0.05***	0.05**	0.12***	0.20***	0.22***	0.23***	1.00			
	DesiiliHarmaa_t1	0.23***	0.21***	0.16***	0.10***	0.12***	0.18***	0.21***	-0.13***	0.31***	-0.18***	0.11***	0.08***	0.11***	0.11***	0.12***	0.72***	1.00		
	Arvioverotus_t1	0.20***	0.22***	-0.03	0.29***	-0.03*	0.26***	0.25***	-0.27***	0.27***	0.04*	-0.16***	0.15***	0.10***	0.12***	0.11***	0.38***	0.31***	1.00	
	SaattohoitoTapaus	0.10***	0.05***	0.00	0.05***	0.02	0.06***	0.05***	-0.19***	0.15***	0.08***	-0.02	0.04*	0.10***	0.12***	0.11***	0.23***	0.13***	0.13***	1.00

(1) Vahva negatiivinen muuttujien Klusteri3 ja EnnusteHarmaa_t1 välillä (-0,21***) sekä muuttujien Klusteri3 ja DesiiliHarmaa_t1 välillä (-0,48***) johtuu puuttuvista harmaan talouden todennäköisyyssennusteista, jotka on korvattu luokittelussa arvolla nolla. Sama syy vaikuttaa osittain myös muihin harmaan talouden ennusteen korrelaatioihin erityisesti muuttujissa, joissa klusteri 3 käyttäytyy poikkeavasti, mm. muuttujat EnnusteHarmaa_t1 ja Liikevaihto_t1 (0,23***) sekä DesiiliHarmaa_t1 ja Liikevaihto_t1 (0,37***).

Lähde: Verohallinto 3/2024–5/2025.